

MONITORING EU europoslance Hynka Fajmona

ZÁŘÍ / ŘÍJEN 2006

PETRA KUCHYŇKOVÁ, ONDŘEJ KRUTÍLEK

CENTRUM PRO STUDIUM DEMOKRACIE A KULTURY

BRNO 2006

CENTRUM PRO STUDIUM DEMOKRACIE A KULTURY (CDK)

- nezávislá, nezisková vzdělávací a kulturní organizace založená ve formě občanského sdružení v srpnu 1993 v Brně
- navazuje na některé starší iniciativy, jež souvisejí s rozvojem nezávislých aktivit a vydáváním samizdatových časopisů před listopadem 1989

Činnost CDK

- publikační a vydavatelská činnost (od založení CDK téměř 200 vydaných knih)
- vydávání periodik *Revue Politika* (nástupce někdejší *Revue Proglas*) a *Teologie & Společnost* (nástupce *Teologického sborníku*)
- odborný servis různým složkám veřejné správy
- pořádání přednášek, seminářů a konferencí

Struktura CDK

CDK se člení na dva relativně svébytné, přesto však vzájemně intenzivně komunikující instituty: **Institut pro politiku a kulturu (IPK)** a **Institut křesťanských studií (IKS)**. Vedle obou institutů provozuje také vlastní nakladatelství a typografické studio. Vrcholným řídicím orgánem je Rada CDK, jejíž rozhodnutí realizuje výkonný ředitel.

Personální složení Rady CDK

Prof. PhDr. Petr Fiala, Ph.D.	předseda
Ing. Zdeněk Granát	finanční ředitel CDK a jednatel
doc. PhDr. Jiří Hanuš, Ph.D.	ředitel IKS a jednatel
František Míks	ředitel IPK a jednatel

Výkonný ředitel

PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.

Kontakt

Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK)
Venhudova 17, 614 00 Brno
cdk@cdk.cz, tel.: 545 213 862, mobil: 775 570 801, www.cdk.cz

INSTITUT PRO POLITIKU A KULTURU (IPK)

Činnost IPK

- vydávání *Revue Politika*
- vydávání knih z oblasti společenských věd
- pořádání konferencí, seminářů a přednášek
- analýza evropské legislativy a politiky
- podpora demokracie v zemích s nedemokratickou minulostí

Revue Politika

- exkluzivní pravcový měsíčník pro politiku, společnost a kulturu vycházející nepřetržitě již sedmáctým rokem
- jeho nedílnou součástí je literárně kulturní revue *Proglas*
- podává neotřelý, fundovaný a realistický pohled na dění u nás i v zahraničí
- nabízí komentáře, analýzy a eseje nejlepších českých autorů (politologů, historiků, sociologů, ekonomů, právníků a publicistů) a nejzajímavější překlady z prestižních zahraničních časopisů
- pravidelně informuje o knižních novinkách týkajících se politiky a všeho, co s ní souvisí
- UKÁZKOVÉ ČÍSLO ZDARMA!

Konference, semináře a přednášky

IPK pořádá – samostatně či v součinnosti s některou z akademických nebo neziskových institucí a nadací – odborné konference, semináře či přednášky. Našimi nejčastějšími partnery jsou Filozofická fakulta, Fakulta sociálních studií a Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity v Brně a Ústav pro soudobé dějiny AV ČR.

Analytická činnost

- IPK má vytvořenu síť kontaktů na kvalitní a erudované právníky, politology, ekonomy a další odborníky, která umožňuje zajistit vypracování odborných analýz a návrhů zákonů téměř na jakékoli téma
- IPK zprostředkovává vazbu mezi politickou reprezentací a akademickým prostředím
- od roku 2002 IPK příležitostně vypracovává odborné analýzy a návrhy zákonů pro Poslaneckou sněmovnu Parlamentu ČR

Analýza legislativy EU

V roce 2004 v rámci IPK vzniklo z iniciativy poslance Evropského parlamentu Hynka Fajmona (EPP-ED/ODS) oddělení pro analýzu evropské legislativy a politiky, jehož posláním je:

- zajišťování pravidelného měsíčního monitoringu evropské legislativy
- provádění analýz vybraných legislativních problémů
- pravidelné zprostředkovávání výsledků práce prostřednictvím médií

Spolupráce s EPP-ED

Od roku 2003 IPK spolupracuje s poslaneckou frakcí EPP-ED v Evropském parlamentu. V rámci této spolupráce:

- organizuje konference na nejruznější společensko-politická témata (např. perspektivy EU, cesta České republiky do EU)
- vydává odborné publikace (např. sborník *Cesta České republiky do Evropské unie*)
- zajišťuje vydávání informačních brožur seznamujících širokou veřejnost s problematikou EU (např. *Co byste měli vědět o Evropském parlamentu, Evropská unie a vaše město/obec*)
- vydává přílohy časopisu *Revue Politika* (např. *EPP-ED a evropská politika, EPP-ED a evropská ústava, EPP-ED a liberalizace světového obchodu*)

Součástí *Revue Politika* jsou i Evropské stránky, kde jsou prezentovány komentáře, analýzy a překlady zahraničních článků týkající se problémů projektu evropské integrace.

Podpora procesů demokratizace

IPK rozšířil v roce 2004 svoji činnost také o problematiku podpory procesů demokratizace v zemích, které mají aktuální zkušenost s nedemokratickým režimem. Projevem této orientace je v současné době projekt „Democratic Institution Building Process – Lessons from the Czech Republic“, jenž je zaměřen na předávání zkušeností z českého přechodu k demokracii iráckým občanům – nově zvoleným poslancům, představitelům vznikajících politických stran a občanských sdružení.

V rámci projektu IPK organizuje:

- pozorovatelské mise českých voleb spojené s odbornými přednáškami
- specializované semináře pro vybrané irácké představitele
- vydání obsáhlé reprezentativní učebnice v arabštině pojednávající o českém přechodu k demokracii ve všech oblastech politického a společenského života

Personální složení IPK

František Mikš	ředitel
PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.	odborný pracovník
Mgr. Kateřina Hloušková	odborná pracovníce
PhDr. Pavel Pšeja, Ph.D.	odborný pracovník
Mgr. Petra Kuchyňková	analytička
Mgr. Ondřej Krutílek	analytik

Kontakt

Institut pro politiku a kulturu (IPK)
Centra pro studium demokracie a kultury (CDK)
Venhudova 17, 614 00 Brno
www.cdk.cz/ipk, ipk@cdk.cz,
tel.: 545 213 862, mobil: 775 570 805

PROFILY AUTORŮ

Mgr. Petra Kuchyňková

V CDK působí jako analytička od září 2004. Vystudovala obor mezinárodní vztahy a evropská studia na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně, kde v současnosti postgraduálně studuje obor politologie se zaměřením na mezinárodní vztahy. V rámci své odborné činnosti se věnuje především problematice evropské legislativy, aktuálnímu dění v Evropské unii a východní dimenzi vnější politiky Evropské unie. K oblastem jejího odborného zájmu náleží též otázky současné ruské zahraniční politiky se zaměřením na rozvoj vztahu Rusko – Evropská unie.

Mgr. Ondřej Krutílek

V CDK působí jako analytik a redaktor od září 2004. Od ledna 2005 výkonný redaktor *Revue Politika*. Vystudoval mezinárodní vztahy a evropská studia a bakalářský program politologie na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně, kde v současnosti postgraduálně studuje politologii se zaměřením na evropská studia. Odborně se mj. věnuje problematice Evropského parlamentu a politice informační společnosti Evropské unie. Autor celé řady odborných i žurnalistických textů.

Navštivte
internetové stránky
www.hynekfajmon.cz

HYNEKFAJMON

POSLANEC EVROPSKÉHO PARLAMENTU ZA ODS

EU.ODS.CZ

OBSAH

Executive summary	6	II. Aktuální problémy	26
I. Projednávaná legislativa (vybrané oblasti)	15	2.1 Euro a Pakt stability a růstu	26
1.1 Evropský parlament	15	2.2 Financování EU	27
Revize emisních limitů u automobilů	15	Rozpočet 2007	27
Směrnice o službách	15	2.3 Justice a vnitro	27
Evropský globalizační fond	16	Schengenský informační systém	27
REACH	16	Vízová povinnost nových členských států EU vůči USA	28
Služby obecného zájmu	17	2.4 Priority německého předsednictví	29
Strategie týkající se využití biomasy	18	2.5 Rozšiřování EU	30
Třetí železniční balík	18	Bulharsko a Rumunsko	30
Televize bez hranic a product placement	19	Turecko	31
7. rámcový program pro vědu a výzkum	19	2.6 Volný pohyb pracovních sil	31
1.2 Evropská rada	20	2.7 Zemědělství	32
Neformální summit v Lahti	20	Diskuse o hlubší reformě SZP	32
1.3 Hospodářský a sociální výbor	20	Problematika GMO	33
Problém relokace podnikání	20	Reforma trhu s vínem	33
1.4 Komise	21	III. Přehled klíčových hlasování EP a hlasování skupiny ODS v EP	35
Akční plán pro zvýšení energetické účinnosti	21	IV. Slovníček	36
Směrnice o zpětných zrcátkách na nákladních automobilech	21	V. Schéma spolurozhodovací procedury	37
Podpora malým a středním podnikům	22	VI. Projevy Hynka Fajmona v Evropském parlamentu	38
Přeshraniční poskytování zdravotnických služeb	22		
Řízení za neimplementaci sekundárněprávních norem	23		
Vysoké ceny mezinárodního roamingu	23		
Správa frekvenčního pásma	24		
1.5 Rada	24		
Evropský řídicí průkaz	24		
Evropský patent	25		

EXECUTIVE SUMMARY

I. PROJEDNÁVANÁ LEGISLATIVA (VYBRANÉ OBLASTI)

1.1 Evropský parlament

Revize emisních limitů u automobilů

- Výbor EP pro životní prostředí 13. září velkou většinou odsouhlasil další zpřísnění emisních limitů u automobilů všech běžných kategorií (tzv. standard Euro).
- *Obsah návrhu*
- Vyšší kategorie standardu předpokládá přísnější limity nejen pro oxid uhličitý, ale i pro oxidy dusíku a uhlovodíky. Obecně mají být pravidla uplatňována nejen na automobily s benzínovými motory, ale i na vozidla s jednotkami diesellovými.
- *Sporné body*
- Pro jednotlivé kategorie vozidel návrh sice předpokládá různé dlouhá přechodná období (např. v případě kategorie lehkých komerčních vozidel do 1. ledna 2012), nicméně už nyní se počítá se stanovením dalšího, vyššího standardu, a to s platností nejpozději od září roku 2015.
- *Další vývoj*
- Projednávání a přijetí zprávy výboru pro životní prostředí se očekává na plenárním zasedání EP na konci října. S ohledem na konsenzus, který mezi jednotlivými stranami v EP v dané věci panuje, lze čekat bezproblémové přijetí textu. Otázkou je, zda podobná situace nastane i v Radě, protože je zřejmé, že náklady implementace se krom výrobců automobilů dotknou především národních států, resp. jejich (ekonomických i neekonomických) subjektů.

Směrnice o službách

- Projednávání směrnice o službách, která měla původně významně liberalizovat trh se službami v celé EU a jež nakonec byla po prvním čtení v EP pozměněna směrem k textu, který vytčeného cíle jen těžko dosáhne, se dostalo do nové fáze. 13. září byly ve výboru pro vnitřní trh a ochranu spotřebitele prezentovány pozměňovací návrhy EP pro jeho druhé čtení poté, co

Rada v červnu s relativně zásadními zásahy EP v prvním čtení souhlasila. Další diskuse se vedla 4. října.

- *Obsah pozměňovacích návrhů*
- Zpravodajka návrhu Evelyne Gebhardtová představila změny, jež chce prosadit, v šesti oblastech: (1) pracovní právo, (2) služby obecného zájmu a sociální služby, (3) ochrana spotřebitele, (4) administrativní spolupráce, (5) analýzy implementace směrnice a určování dalších směrů a (6) revizní klauzule.
- *Sporné body*
- Přestože Gebhardtová své návrhy obhajuje jako „technické“, zástupci Rady i Komise po jejich zveřejnění oznámili, že zásadně ohrožují kompromis dosažený v prvním čtení tím, že vytvářejí velmi preskriptivní normu, jež dále znemožní liberalizaci na poli služeb.
- *Další vývoj*
- Finální hlasování ve výboru pro vnitřní trh a ochranu spotřebitele se očekává 23. října a projednávání v plénu EP pak 15. listopadu.

Evropský globalizační fond

- V průběhu září proběhla neformální jednání mezi parlamentním zpravodajem návrhu nařízení o tzv. Evropském globalizačním fondu a jeho stínovými kolegy. Cílem bylo dosáhnout kompromisu, aby fond mohl začít od roku 2007 fungovat (resp. aby pro jeho fungování existovala právní báze).
- *Legislativní pozadí a sporné body*
- Návrh nařízení Komise založila na výsledcích debat z neformálního summitu v Hampton Court na podzim loňského roku. Projekt fondu je v samotných základech spíše pochybný. Jeho cílem má být – zjednodušeně řečeno – kompenzovat jednotlivým členským zemím ztráty, jež jim vzniknou v souvislosti s liberalizací světového obchodu.
- Důsledky globalizace je prakticky nemožné kvantifikovat, čehož jednotliví aktéři pochopitelně využívají v rámci své argumentace. Nejzřetelnější je to v otázce parametrů fondu.
- „Problémem“ je, že do projednávání návrhu je zapojena i Rada, a ta s ohledem na křehký kom-

promis dosažený ve věci finanční perspektivy na roky 2007–2013 pravděpodobně žádné zásadní změny, které někteří poslanci navrhují, akceptovat nebude.

- *Další vývoj*
- Pokud EP v plénu dospěje k jednotnému textu v průběhu října či listopadu, Rada se jím bude zabývat 1. prosince.

REACH

- S příchodem podzimu se na pořad jednání klíčových institucí EU (Rady a EP) dostává opět vysoce kontroverzní „balík“ legislativních norem o registraci, evaluaci a autorizaci chemikálií REACH.
- *Legislativní pozadí*
- Pozornost vzbudilo především znění některých ustanovení legislativního balíku přijaté v říjnu Výborem EP pro životní prostředí.
- *Sporné body*
- Za iniciativu REACH se poměrně silně od počátku staví Německo a lze říci, že REACH našel svého příznivce i v osobě předsedy britské konzervativní strany Jamese Camerona, přestože britští konzervativci se obvykle ztotožňují s odporem proti projevům regulace a byrokratických snah, které navíc posilují roli nadnárodních institucí.
- V případě ČR lze naopak slyšet varování zástupců malých a středních producentů před možným zánikem drobného chemického průmyslu a tisíců pracovních míst.
- V souvislosti s REACH byly zkoumány i jeho sociální implikace, studie publikované v první polovině roku 2005 nepotvrdily možnost významných negativních sociálních dopadů implementace REACH, i když tento závěr byl konstatován v měřítku EU jako celku.

Služby obecného zájmu

- V souvislosti s prezentací pozměňovacích návrhů ke směrnici o službách a s vyloučením tzv. služeb obecného zájmu z jejího rámce se v EP obnovila debata o tomto výseku terciárního sektoru.
- *Sporné body*
- Na plenárním zasedání EP na konci září se poslanci otázkou služeb obecného zájmu zabývali v diskusi. Obecně vykrystalizovaly dvě pozice. Pravicové frakce preferují v dané věci sektorový přístup, zatímco levicovní poslanci naopak přístup „horizontální“.

- *Další vývoj*
- Předseda Komise Barroso k celé problematice řekl, že jeho tým do konce roku zveřejní zprávu, která se bude otázkou služeb obecného zájmu zabývat.

Strategie týkající se využití biomasy

- Výbor pro průmysl Evropského parlamentu v říjnu jednomyslně odsouhlasil strategii týkající se biomasy
- *Obsah strategie*
- Verze strategie, která vzešla z EP sice konstatuje, že využití biomasy představuje z hlediska ochrany životního prostředí dobrou alternativu pro oblast energetiky, upozorňuje však i na některá úskalí.
- Zpráva Výboru pro průmysl proto konstatovala, že by měl být systém podpor produkce biomasy podřízen certifikaci, což ovšem na druhou stranu znamená další byrokratickou zátěž v této oblasti.
- Zejména v posledních letech a měsících se zdá, že z hlediska potenciálního využívání energie se podpora spíše přesouvá k tzv. biopalivům druhé generace, které jsou spíše než na bázi bioenergetických plodin založeny na využití celulózy či rostlinných biologických odpadů (sláma apod.).

Třetí železniční balík

- 27. září proběhla schůzka parlamentního zpravodaje návrhu o právech a povinnostech cestujících po železnici, který je součástí připravovaného tzv. železničního balíku, a zástupců Společenství evropských železnic infrastruktury (CER). Jednalo se o neformální, nicméně čistě meritorní setkání nad konkrétními parametry zamýšlené normy.
- *Sporné body*
- CER v otázce práv a povinností cestujících po železnici argumentovalo ve prospěch nižší regulatorní zátěže ze strany EU. Konkrétně se postavilo proti požadavku zajistit ve všech železničních stanicích a vlcích v EU bezbariérový přístup pro občany se sníženou mobilitou. Podle CER je nezbytné respektovat princip subsidiarity, což neznamená zabráňovat vytváření bezbariérových železničních stanic a využívání příslušných vlaků, ale ponechat aktivitu na tomto poli na úrovni jednotlivých zemí, protože „vstupní podmínky“ jsou v tomto ohledu v rámci EU velmi rozdílné.
- CER navrhuje návrat k původnímu návrhu, který počítá s uvedenými požadavky pouze na

mezinárodních linkách, resp. ve stanicích, které tyto linky obsluhují.

- *Další vývoj*
- Podle formulací ve společném postoji Rady je patrné, že ministři dopravy tento přístup patrně podpoří. (Rada svůj společný postoj prezentovala v červenci.)
- V následujícím období se očekává druhé čtení v EP. Vzhledem k dosavadnímu vývoji lze ale předpokládat, že požadavky CER zde zohledněny nejspíše nebudou. Ostatně sám zpravodaj návrhu si argumenty CER pouze vyslechl, aniž přislíbil jejich aktivní prosazování.

Televize bez hranic a product placement

- Problematice revize tzv. směrnice o televizi bez hranic (blíže viz dřívější monitoringy) se na přelomu září a října věnovalo hned pět výborů EP. Předmětem jejich debaty byla převážně otázka tzv. product placementu (možnosti upozorňovat na výrobky sponzorů konkrétního audiovizuálního díla mimo standardní reklamní prostor, přímo v díle samotném).
- *Pozadí a sporné body*
- Podle poslanců by např. mělo být na product placement na začátku vysílání příslušného díla upozorněno a toto upozornění by se mělo zřetelně objevovat i v jeho průběhu. Zároveň by se tato technika neměla využívat masově, ale jen ve velmi specifických případech (jejichž suma by měla být upřesněna).
- *Další vývoj*
- Finální rozhodnutí odpovědného výboru EP ve věci návrhu revize se očekává 23. října, nebo 5. listopadu, v závislosti na technické přípravě textu a jeho překladu. Poté se bude návrhem zabývat plénum a později i Rada. Konkrétní data však v těchto případech zatím stanovena nebyla.

7. rámcový program pro vědu a výzkum

- Během podzimu bude Evropský parlament ve druhém čtení projednávat 7. rámcový program pro vědu a výzkum, který již byl na základě politické dohody schválen v červenci 2006 Radou ministrů.
- *Legislativní pozadí*
- Rámcový program pro vědu a výzkum představuje legislativní nástroj zastřešující jednotlivé programy finanční podpory v dílčích oblastech vědy a výzkumu pro období 2007–2013.
- *Sporné body*
- Jednání o podobě programu přitom nebylo prosté kontroverzí, k nejspornějším otázkám patřila podpora výzkumu a využívání biotechnologií a jako sporný bod dosud v rámci projednávání programu

v EP mezi jeho prvním a druhým čtením figuruje podpora výzkumu v oblasti energetiky (zejména otázka podpory výzkumu atomové energie).

1.2 Evropská rada

Neformální summit v Lahti

- Na 20. října v duchu nepsané tradice, podle níž předsednická země obvykle pořádá vedle dvou oficiálních summitů Evropské rady ještě jeden neformální, který se koná téměř vždy na její půdě, svolalo současné předsednictví schůzku hlav států a vlád do finského Lahti.
- *Předpokládaný obsah agendy*
- Zatímco v roce 2005 dominovalo za britského předsednictví jak setkání v Hampton Court, tak následně prosincovému summitu, poněkud neuralgické téma nedořešené otázky finanční perspektiv pro období 2007–2013, v Lahti se bude zřejmě jednat především o otázce energetické politiky a v této souvislosti o vztazích mezi EU a Ruskem.
- Zvláštním hostem summitu má být právě ruský prezident Vladimir Putin.
- *Summit z hlediska ČR*
- Zajímavý je též fakt, že vzhledem k vnitropolitické situaci bude již podruhé na summitu hlav států a vlád EU zastupovat ČR nikoli předseda vlády, ale prezident Václav Klaus.

1.3 Hospodářský a sociální výbor

Problém relokace podnikání

- V plénu Hospodářského a sociálního výboru byla 14. září prezentována studie zpracovaná Reckon LLP a týkající se relokace (přesunu) podnikání v Evropské unii.
- *Pozadí a obsah*
- Studie byla sepsána na zadání ECOSOC a věnuje se problematice relokace (přesunu podnikání z jedné země do druhé za pomoci přímých zahraničních investic) v devatenácti sektorech. Obecným závěrem studie je zjištění, že k masivní a rapidní relokaci navzdory obecným představám povětšinou nedochází. Zároveň nebylo potvrzeno ani to, že by z přesunu některé země – především ty, které k EU přistoupily v roce 2004 – nějak výrazněji profitovaly.
- Pokud už se relokace přece jen vyskytuje, pak zpravidla nikoli v rámci EU. K přesunům výroby (nebo podnikání obecně) dochází z EU do třetích zemí, zvláště pak do zemí rozvojových.

1.4 Komise

Akční plán pro zvýšení energetické účinnosti

- Komise 26. září zveřejnila akční plán pro zvýšení energetické účinnosti, jehož předmětem je téměř sto opatření, jež by měla napomoci dosažení vytčeného cíle. Část z nich je postavena na bázi dobrovolnosti, některá však stavějí na přijatých, popř. přijímaných legislativních opatřeních s relativně širokým dopadem.
- *Sporné body*
- Plán počítá i s novými legislativními iniciativami. Do roku 2009 má být implementována směrnice o energetickém výkonu (performance) budov (2002/91) a už nyní se předpokládá, že bude novelizována (aniž se jakkoli osvědčila v praxi).
- Dalším legislativním krokem by podle plánu měla být pravidelně opakovaná revize rámcové směrnice o značení spotřebičů, resp. automobilů (1992/75, resp. 1999/94), jež by měla zahrnout i jiné než výhradně domácí spotřebiče (což by ve výsledku pravděpodobně vedlo k dalším nákladům při výstavbách obytných, ale i jiných budov), resp. měla by sjednotit způsob výroby automobilů v Evropě z hlediska požadavků na energetickou účinnost.
- Obecně lze říci, že navrhované změny představují standardní reregulační opatření, které přenášejí důsledky na jednotlivé subjekty v národních státech.

Směrnice o zpětných zrcátkách na nákladních automobilech

- Komise 5. října zveřejnila návrh revize směrnice 2003/97, jež se týká použití zpětných zrcátek zobrazujících tzv. mrtvý bod na všech nákladních automobilech. Cílem zamýšleného opatření je zvýšení bezpečnosti na evropských silnicích.
- *Obsah návrhu*
- Předmětem revize má být dosažení stavu, kdy zmíněnými zpětnými zrcátky nebudou vybavena jen vozidla nově uváděná na trh (z let 2006 a 2007), ale i stávající nákladní automobily, a to nad 3,5 t (osobních automobilů a autobusů by se změna dotknout neměla). Existující norma se má začít uplatňovat od ledna 2007.
- *Sporné body*
- To, co je předmětem sporu, je zřejmé. Majitelé, popř. provozovatelé starších nákladních automobilů (jejichž počet se odhaduje na 4 mil.) budou nuceni – v případě, že revize bude schválena – vybavit své vozy novými zpětnými zrcátky (což bude podle odhadů Komise stát přibližně

100–150 € na jedno vozidlo), přičemž přínos z hlediska zvýšení bezpečnosti na silnicích je více než diskutabilní.

- *Další vývoj*
- Časový harmonogram dalšího projednávání návrhu je zatím nejasný. S ohledem na jeho charakter se ale dají v rámci legislativního procesu čekat poměrně značná zdržení.

Podpora malým a středním podnikům

- Komise v září navrhla, aby bylo od ledna 2007 umožněno navýšit podpory malým a středním podnikům, aniž by byly v nesouladu s pravidly pro poskytování státní pomoci.
- *Obsah návrhu*
- Komise letos navrhla nejprve zvýšení na částku 150 tis. € a později na 200 tis. € v daném období (tři roky) s tím, že podpory by měly být i meritorně rozšířeny, a to na oblast marketingu a výroby zemědělských produktů a oblast dopravy (s výjimkou dopravy silniční). Státy rovněž budou moci garantovat půjčky malých a středních podniků až do výše 1,7 mil. €.
- *Hodnocení a reakce aktérů*
- Pokud jde o zájmy ČR v dané věci, pak lze uve- dené návrhy spíše přivítat. Podobně jako v EU coby celku i v ČR tvoří malé a střední podniky největší část ekonomických subjektů.

Přeshraniční poskytování zdravotnických služeb

- Komise 26. září zahájila veřejnou debatu o přeshraničním poskytování zdravotnických služeb, jež potrvá do konce ledna 2007. Jejím cílem je zjistit, nakolik existuje pro úpravu na evropské úrovni podpora a zda by případná regulace ze strany EU vedla k posílení právní jistoty.
- *Obsah*
- Veřejná konzultace se týká čtyř typů služeb: samotného poskytování přeshraničních zdravotnických služeb, využívání zdravotnických služeb v zahraničí, trvalého poskytování zdravotnických služeb v zahraničí (např. kliniky) a dočasné mobility zdravotnického personálu.
- *Sporné body*
- Na celé záležitosti je nejproblematictější otázka financování. Přestože lze obecně souhlasit, že svoboda volného pohybu osob se vztahuje i na osoby v „roli“ pacientů, je praktická realizace tohoto tvrzení spíše obtížná, protože se inherentně dotýká velmi citlivé otázky zdravotnictví, a to prakticky ve všech zemích EU.
- Otázka přeshraničního poskytování zdravotnických služeb však nemá jen svou economic-

kou dimenzi, ale i rozměr politický a sociální. V průběhu veřejné konzultace a především pak po jejím skončení lze čekat podobné spory, které se objevily v souvislosti s tzv. směrnicí o službách (liberalizovat? a do jaké míry?).

- *Další vývoj*
- Zveřejnění návrhů vycházejících z výsledků probíhající konzultace se očekává v první polovině roku 2007.

Řízení za neimplementaci sekundárněprávních norem

- Komise v průběhu září a října po delší době opět zveřejnila, které země řádně neimplementovaly příslušnou unijní legislativu, a zahájila proti nim řízení, jež ve výjimečných případech končí rozsudkem Evropského soudního dvora a stanovením pokuty.
- České republiky se týká zpoždění příprav tzv. národního alokačního plánu nezbytného pro další fázi fungování evropského trhu s emisními povolenkami, jehož cílem je dostat požadavkům Kjótského protokolu na snižování produkce skleníkových plynů.
- V otázce zákazu reklamy na tabákové výrobky se ČR dostala už do druhé fáze řízení. (Bylo jí zasláno tzv. odůvodněné stanovisko.) Problém je v daném případě v tom, že ČR ve své legislativě stanovila delší přechodné období pro uplatňování zákazu tabákové reklamy, než požaduje směrnice 2003/33.

Vysoké ceny mezinárodního roamingu

- V průběhu září se v agendě institucí EU znovu objevila otázka vysokých cen mezinárodního roamingu a jejich snižování za pomoci regulačního opatření, které má uměle stanovit cenu za spojení mezi jednotlivými operátory, což by mělo v důsledku vést i ke snížení cen pro koncové zákazníky, a to až o 70 %.
- *Sporné body*
- V září přednesli své argumenty především mobilní operátoři, kteří po zveřejnění návrhu Komise nejčastěji reagovali snížením cen roamingu až o 40%, popř. uvedením nových služeb („balíčků“). Asociace GSM se obrátila v dané věci na evropského ombudsmana. Zároveň zveřejnila analýzu zpochybňující údaje uváděné ve studii Komise, jež doprovází její legislativní návrh.
- *Další vývoj*
- Na konci září byl k návrhu Komise přidělen parlamentní zpravodaj a očekává se příprava prvního čtení v plénu EP. Zástupci Komise se zároveň ofici-

álně setkali s evropskými poslanci z výboru pro průmysl a výzkum, aby celou záležitost prodiskutovali.

- Podpora pro návrh v poslední době spíše klesá. V případě ministrů v Radě to příliš překvapivé není, nicméně i mezi evropskými poslanci, tradičními spojenci Komise, už se objevily hlasy (a to napříč celým spektrem evropských politických stran), že postup evropské exekutivy je zbytečně radikální a zdaleka nemusí vést k zamýšlenému výsledku.

Správa frekvenčního pásma

- Komise v září zveřejnila v souvislosti se stále problematičtější způsobem správy frekvenčního pásma další sdělení (první na konci června), v němž navrhuje, aby bylo přijato unijní opatření, protože stávající stav, kdy je správa různými způsoby vykonávána na národní úrovni, je v dalším období s ohledem na vytíženost frekvenčního spektra novými technologiemi nadále neudržitelná.
- Sporné body a reakce aktérů
- Nejen podle Komise, ale např. i podle telekomunikačních operátorů je evropský přístup nezbytný např. pro další šíření vysokorychlostního připojení k internetu.
- Jako problematické se jeví postoje jednotlivých členských zemí, které by s evropskou normou ztratily mnohé ze svých pravomocí v nakládání s frekvenčním spektrem.
- *Další vývoj*
- Diskuse o sdělení Komise budou v následujícím období pokračovat prozatím spíše neformálně.

1.5 Rada

Evropský řídicí průkaz

- Rada 18. září, půl roku po dosažení politické dohody, prezentovala svůj společný postoj ve věci tzv. evropského řídicího průkazu.
- *Legislativní pozadí*
- Definování tohoto dokumentu trvalo prakticky tři roky. Nyní se očekává víceméně formální přijetí návrhu, protože Rada o svém společném postoji předběžně jednala jak s EP, tak i s Komisí (přestože se v EP objevilo několik kritických hlasů odkazujících na neproporcionálnost navrhované normy).
- *Hodnocení*
- Výsledný kompromis počítá s tím, že evropský řídicí průkaz bude mít podobu plastické karty (obdobu karty kreditní) a že bude na jednotlivých zemích, zda je vybaví čipem, na nějž se budou

ukládat informace o majiteli, nebo ne. Nové řídicí průkazy se budou vydávat nejpozději od roku 2012 a od roku 2032 se stanou jedinými platnými. Očekává se tedy, že nebude nutné přistupovat k masivní výměně starých vzorů. Platnost nových průkazů by měla být 10–15 let (podle rozhodnutí jednotlivých států). Výjimku budou tvořit průkazy profesionálních řidičů s platností pět let.

- *Další vývoj*
- EP se bude celou záležitostí zabývat v listopadu na úrovni výborů a v prosinci v plénu.

Evropský patent

- Rada pro hospodářskou soutěž se 25. září věnovala plánům Komise v oblasti inovací. Nejvíce času ministři strávili nad otázkou tzv. komunitárního patentu, jehož největším zastáncem se ukázalo být Lucembursko.
- *Obsah návrhu a sporné body*
- Cílem komunitárního patentu by měla být náhrada patentů v jednotlivých členských zemích EU. Patentová řízení by se vedla jen na úrovni EU. Mezi kritiky takové praxe patří mj. Švédsko, Rakousko, Portugalsko a Španělsko. Tyto země se obávají snížené právní jistoty, problémů s překlady patentů do dalších jazyků a zvýšených nákladů na patentové řízení. Podobně argumentují i někteří evropští poslanci, přestože se myšlenka komunitárního patentu principiálně nebrání.
- *Další vývoj*
- Další diskuse o evropském patentu se očekávají na summitu v Lahti na konci října. Vzhledem k uvedeným kontroverzím se však na něm nečekají žádné zásadní meritorní posuny. Ty pravděpodobně nastanou až při jednáních v rámci Rady a EP, resp. jejich pracovních skupin a výborů.

II. AKTUÁLNÍ PROBLÉMY

2.1 Euro a Pakt růstu a stability

- V ČR vzbudila pozornost zpráva Světové banky, která hodnotila také plnění některých konvergenčních kritérií ze strany 8 postkomunistických členských států EU a nabádala k disciplíně.
- Jedná se především o maximální povolenou míru deficitu veřejných financí, což je maastrichtské kritérium, s jehož plněním má dlouhodobé problémy zejména Maďarsko, kritérium povolené míry rozpočtového deficitu, s jehož plněním má v posledních dvou letech problémy i ČR, a kritérium maximální povolené míry inflace.

- Světová banka v souvislosti s narůstající inflací napříč regionem střední a východní Evropy zpráva varovala v souvislosti s ambicemi na brzké přijetí eura především Slovensko, a upozorňovala na obecnou potřebu strukturálních a fiskálních reforem či dokončení privatizace a liberalizace strategických sektorů.
- *Sporné body*
- Přísnost při posuzování plnění maastrichtských kritérií ze strany států stojících mimo eurozónu bývá posuzována kriticky s ohledem na přetrvávající problémy velkých států eurozóny s plněním Paktu růstu a stability, zejména v kritériu rovnováhy veřejných financí.
- Při říjnovém vystoupení na půdě EcoFin lucemburský premiér Juncker přesto pozitivně hodnotil dosavadní praktické dopady reformy Paktu růstu a stability ve směru změkčení jeho kritérií.
- *Legislativní aktivita Komise*
- Komise hodlá do konce roku publikovat hodnotící zprávy, které se týkají kandidátských zemí na přijetí eura a jejich konvergenčních programů, včetně ČR, v jejímž případě by měla hodnotit i plán vstupu do zóny směnných kurzů EMS.

2.2 Financování EU

Rozpočet 2007

- Během první poloviny října probíhala v rámci Rozpočtového výboru EP finalizace přípravy rozpočtu pro rok 2007. 12. října výbor přijal zprávu zpravodaje Jamese Ellese (EPP-ED), která se věnovala rozpočtu Komise, a zprávu Louise Grecha (PES), věnovanou rozpočtu dalších institucí.
- *Výsledek jednání Rozpočtového výboru*
- EP jako tradičně podle očekávání ve svých pozměňovacích návrzích vrátil některá úsporná opatření, provedená Radou, zpět a potvrdil tak některé položky, které navrhovala v původní verzi návrhu rozpočtu Komise. Obnovil především v téměř původní výši výdaje na administrativu, které se Rada pokusila seškrtnat, a přesunul některé položky v Nadpisu 4 (EU jako globální aktér) dle nové finanční perspektivy 2007–2013.
- Potvrdil přitom některá navýšení, která naopak navrhovala Rada (Nadpis 1 týkající se Lisabonské agendy (především v dílčí oblasti podpory výstavby transevropských sítí) a strukturálních fondů.
- Dle rozpočtového výboru EP by tedy celkový výdajový strop rozpočtu pro rok 2007 měl dosáhnout 1,04% GNI EU a dosáhnout celkové částky 121,6 mil. €.

- Plénum bude o rozpočtu pro rok 2007 hlasovat 26. října.

2.3 Justice a vnitra

Schengenský informační systém

- V souvislosti s pozicí ČR v EU zřejmě největší pozornost v období září a října 2006 vzbudila otázka možného odkladu rozšíření schengenského informačního systému, který by měl v podobě systému SIS II zahrnovat i všechny nové členské státy.
- Systém SIS II tvořil vedle problematiky zvládání imigračních vln ze strany některých členských zemí EU (nejnověji španělské Kanárské ostrovy) i hlavní téma schůzky Rady ministrů pro otázky justice a vnitra, která se odehrála 5.-6. října.
- *Legislativní pozadí*
- 5. října výbor EP pro občanské svobody indikoval, že by rád dosáhl konsensu s Radou již během prvního čtení návrhů týkajících se převážně technických norem umožňujících rozšíření schengenského systému.
- *Mnohovrstevnatost problematiky*
- Výbor EP pro občanské svobody přitom opatřil legislativní balík doprovázející podmínky zprovoznění systému SIS II více než 200 pozměňovacími návrhy.
- EP obhajuje množství pozměňovacích návrhů snahou maximálně zabezpečit ochranu dat v rámci databázového systému a také snahou do určité míry posílit vlastní kontrolní pravomoci vůči jeho fungování.
- Zástupci některých členských států v Radě ministrů (Portugalsko) proto během říjnové schůzky navrhli, aby se EU zabývala možností vstupu nových členských států pouze do stávajícího systému SIS I, bez čekání na zprovoznění jeho nové generace v podobě systému SIS II.
- Od nových členů přitom systém SIS II vyžaduje, aby na úrovni každého členského státu existovala řídicí agentura, která bude spravovat databázi údajů systému na národní úrovni a bude přímo komunikovat s řídicí agenturou na úrovni nadnárodní, ta bude ještě podřízena Evropskému dozorcímu úřadu pro ochranu dat.

Vízová povinnost nových členských států EU vůči USA

- Komise se v říjnu zabývala otázkou vízové reciprocity některých členských zemí ve vztahu s třetími státy.

- Reagovala tak především na skutečnost, že USA stále udržuje vízový styk se všemi novými členskými státy se zajímavou výjimkou Slovinska a nerozhodly se tuto skutečnost, navzdory jednáním zástupců Komise a americké administrativy, která se na úrovni justice a vnitra věnovala právě otázce trvajících vízové povinnosti, změnit.
- *Reakce Komise*
- Komise se rozhodla citlivou situaci řešit „kompromisně“, i když poněkud bezzubě: ve zprávě, kterou vydala k tomuto problému 3. října, pohrozila, že by jako odvetný krok mohla být zavedena vízová povinnost vůči americkým diplomatům, tedy držitelům diplomatického pasu.
- Výsledky transatlantického dialogu prozatím od publikace první zprávy týkající se vízové reciprocity v lednu 2006 v této otázce výrazný postup nepřinesly, navzdory tomu, že od té doby proběhlo mezi USA a EU několik kol jednání, včetně vídeňského summitu EU-USA, který se odehrál za rakouského předsednictví v červnu 2006.

2.4 Priority německého předsednictví

- Ještě před říjnovým setkáním německé vlády v Berlíně, které vzhledem k debatování priorit následujícího předsednictví navštívil i předseda komise Barroso, se německá kancléřka Merkelová rozhodla na internetových stránkách svého úřadu již počátkem října formou jakéhosi „videoposelství“ k občanům zveřejnit připravované priority pro předsednictví Německa v EU v první polovině roku 2007.
- *Německo a „budoucnost EU“*
- Německo se chystá využít především padesátiletého výročí podpisu Římských smluv a chce iniciovat podpis meziinstitucionálního dokumentu (Komise, Evropská rada, EP), který by se věnoval otázce budoucnosti EU, včetně institucionálních reforem.
- Dalším tématem je rozšiřování, Merkelová se přitom ztotožňuje s názorem, že EU má definovat své hranice.
- Prakticko-politické priority
- Německo budou v předsednickém křesle zajímat ekonomické otázky, oblast výzkumu a inovací a snaha snížit byrokratickou zátěž v EU. V oblasti vnitřního trhu a justice a vnitra se chce Merkelová věnovat otázkám ochrany duševního vlastnictví, v otázkách vnějších vztahů EU pak především jednáním o liberalizaci světového obchodu v rámci dokončování kola v Dauhá.

2.5 Rozšiřování EU

Bulharsko a Rumunsko

- 26. září vydala Komise dlouho očekávanou hodnotící zprávu týkající se možného vstupu Bulharska a Rumunska do EU 1. ledna 2007.
- *Legislativní pozadí*
- Zpráva s konečným verdiktem o vstupu Rumunska a Bulharska k 1. lednu 2007 (či o rok později) měla původně být publikována již na jaře 2006, Komise však její publikaci odložila a poskytla oběma kandidátským zemím určitý „čas navíc“.
- Ačkoliv během dvou měsíců nebylo možno dosáhnout požadovaných změn, zpráva Komise konstatovala, že vzhledem k vyvinutému úsilí a zahájení potřebných reforem v oblasti justice a veřejné správy, doporučuje vstup obou zemí k 1. lednu 2007. Je však třeba zdůraznit, že ve všech zemích EU-15 ještě neproběhla ratifikace přístupových smluv, i když Francie již deklarovala, že nebude vyhlášovat v souvislosti s plánovaným rozšířením referendum.
- *Podmínky vstupu Bulharska a Rumunska*
- Bulharsko i Rumunsko čelí v oblasti společné zemědělské politiky podobným přechodným obdobím na výplatu přímých plateb, jaká byla aplikována vůči novým členským státům přistoupiším v květnu 2004. Podobné je i přechodné období na volný pohyb pracovních sil.
- Přísnější je dohled nad implementací *acquis* a konvergencí v oblasti legislativy i ekonomických ukazatelů ze strany Komise.
- Postoj Komise k dalšímu rozšiřování
- V projevu následujícím po zveřejnění hodnotící zprávy předseda komise Barroso de facto podmínil další rozšiřování institucionální reformou.

Turecko

- *Kyperský problém*
- Finské předsednictví v rámci své diplomatické iniciativy zveřejnilo návrh na řešení kyperského problému. Představitelé severního Kypru přitom hodnotí prozatím finský návrh poměrně negativně a poukazují na to, že neřeší otázku trvající obchodní izolace severního Kypru, kterou kyperský stát de facto uplatňuje.
- *Iniciativa francouzského parlamentu v otázce arménské genocidy*
- Ještě více pozornosti vzbudila iniciativa francouzského parlamentu, který v říjnu projednával zákon, podle něhož má být na území Francie trestným činem popírání arménské genocidy,

k níž došlo na území Turecka během první světové války.

- Komise připravuje na listopad 2006 zveřejnění hodnotící zprávy týkající se připravenosti Turecka jako kandidátské země.

2.6 Volný pohyb pracovních sil

- Nizozemsko 14. září oznámilo, že s platností od 17. září otevře svůj pracovní trh v šestnácti vymezených sektorech zájemcům z nově přistoupivších zemí střední a východní Evropy (EU-8). Zařadilo se tak mezi státy, které postupně omezují restriktivní opatření uplatňovaná na volný pohyb pracovních sil po rozšíření EU v roce 2004 z důvodu jejich ekonomické neopodstatněnosti (viz předcházející monitoringy).
- V rámci celé EU-25 nicméně existují i opačné tendence, a to vůči Rumunsku a Bulharsku, zemím, o něž se má EU rozšířit v příštím roce. Nejen v tzv. starých, ale i v nových zemích panuje obava z přílivu levné pracovní síly z těchto států, přičemž společným jmenovatelem uvedených obav je politická argumentace nepodložená ekonomickými analýzami.
- Další rovinnou celé problematiky představuje fakt, že země střední a východní Evropy se začínají ve stále větší míře potýkat s fenoménem odlivu mozků (*brain drain*), což v českém případě potvrdila i konkrétní studie Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí a zpráva Světové banky. I v tomto směru by tedy měl být postup vůči Bulharsku a Rumunsku spíše opačný, resp. uvážlivější.

2.7 Zemědělství

Diskuse o hlubší reformě SZP

- V říjnu 2006 se odehrála v rámci schůzky Rady ministrů zemědělství se zástupci Komise, především komisařkou pro zemědělství Boelovou, zajímavá debata o možných parametrech hlubší reformy společné zemědělské politiky.
- Návrhy, které zazněly
- Diskutovalo se vedle již dlouhodobě akcentovaných témat (nutnost větší transparency, včetně povinného zveřejňování seznamů těch, kdo pobírají prostředky ze strukturálních fondů) i o poměrně „revolučních“ návrzích.
- Někteří zemědělské experti se v prostředí dosud existujících asi 21 odlišných tržních řádů pro specifické komodity vyslovují ve prospěch za-

vedení jednotného tržního řádu, což je ovšem zřejmě nerealizovatelná idea.

- Smysluplnějším návrhem by mohla být myšlenka, která zazněla i z úst komisařky Boelové: možné zrušení přetrvávajících množstevních kvót na produkci některých komodit, jako je např. mléko.
- ČR a pokuta za překročení mléčné kvóty
- Množstevní kvóty dodnes způsobují potíže producentům. Např. pro nové členské státy byly obecně podhodnoceny kvóty pro mléko na dodávky a mírně nadhodnoceny kvóty pro mléko na přímý prodej (vzhledem k nákladům této produkce). Výsledkem je skutečnost, že ČR spolu s Polskem náležela na podzim 2006 mezi členské státy, kterým byla vyměřena pokuta za překročení kvóty na výrobu mléka na dodávky, zatímco povolené kvóty na výrobu mléka pro přímý prodej ČR za referenční období ani nedosáhla.
- Situaci špatného a nevýhodného nastavení kvót pro nové členské státy, kterou si uvědomuje i Komise, částečně řeší změna nařízení o kvótách na mléko přijatá Radou a po konzultaci EP v září. Ze své podstaty však jde de facto pouze o pokus prostřednictvím jiné regulace napravovat nedostatky regulace předchozí.

Problematika GMO

- Evropská Komise poněkud přitvrdila ve svém postoji ke státům, které se brání využívání geneticky modifikovaných plodin a v tomto směru pomalu implementují i příslušnou legislativu, která upravuje využívání a obchodování s těmito plodinami a výrobky z nich.
- Komise nedisponuje prozatím pravomocí zasahovat do vnitrostátní legislativy členských států, které se rozhodly zakázat na svém území pěstování

GMO a brání se dovozům těchto plodin, může na ně však působit prostřednictvím žalob u ESD za neimplementaci příslušných legislativních opatření upravujících v současnosti využívání a pohyb GMO na společném trhu EU.

- Tvrdší postup uplatnila přitom především vůči Rakousku a Polsku, které patří mezi největší odpůrce GMO v rámci EU.

Reforma trhu s vínem

- Podle očekávání reforma trhu s vínem neopouští agendu institucí zabývajících se zemědělskou problematikou (Rada ministrů zemědělství, Zemědělský výbor EP, generální ředitelství Komise DG Zemědělství). Hlavním aktérem je v této otázce během podzimu Komise.
- Zajímavou proměnou, která vstoupila do možného projednávání a implementace reformy jsou totiž nadcházející prezidentské volby ve Francii v roce 2007. Komise se rozhodla odložit prezentaci detailního legislativního návrhu změn v organizaci trhu s vínem kvůli jarním francouzským volbám až na květen 2007, stejně tak Zemědělský výbor EP potvrdil, že svoje stanovisko, které bude zřejmě v řadě bodů kritické, zveřejní až v lednu nadcházejícího roku.
- *Sporné body reformy*
- Nejspornějšími body navrhované reformy byl program podpory vyklučování vinic, jehož cílem mělo být vyřazení z produkce 400 000 ha vinic v měřítku celé EU. Tato skutečnost by se jako malého producenta neměla příliš dotknout ČR, fakt je však ten, že ČR jako přispěvatel do rozpočtu EU, včetně rozpočtu zemědělského, se bude tím pádem finančně podílet na poměrně velkoryse kompenzovaných vyklučovacích programech.

I. PROJEDNÁVANÁ LEGISLATIVA (VYBRANÉ OBLASTI)

1.1 EVROPSKÝ PARLAMENT

Revize emisních limitů u automobilů

Výbor EP pro životní prostředí 13. září velkou většinou odsouhlasil další zpřísnění emisních limitů u automobilů všech běžných kategorií (tzv. standard Euro).

Legislativní pozadí

Komise předložila příslušný legislativní návrh v souvislosti se svým programem CAFE (Clean Air for Europe) v prosinci 2005 po dvou letech konzultací se zainteresovanými stranami. Jeho cílem je začít uplatňovat tzv. standard Euro 5 u všech vozidel kategorie M1 (osobní automobily) od 1. září 2009. Od 1. ledna 2005 přitom platí tzv. standard Euro 4.

Obsah návrhu

Vyšší kategorie standardu předpokládá přísnější limity nejen pro oxid uhličitý, ale i pro oxidy dusíku a uhlovodíky. Obecně mají být pravidla uplatňována nejen na automobily s benzínovými motory, ale i na vozidla s jednotkami diesellovými.

Sporné body

Pro jednotlivé kategorie vozidel návrh sice předpokládá různé dlouhá přechodná období (např. v případě kategorie lehkých komerčních vozidel do 1. ledna 2012), nicméně už nyní se počítá se stanovením dalšího, vyššího standardu, a to s platností nejpozději od září roku 2015.

Přestože parlamentní výbor oproti návrhu Komise prodloužil lhůtu pro implementaci standardu Euro 5 o více než rok (Komise předpokládala přijetí nezbytných legislativních opatření na úrovni národních států do poloviny roku 2008), tendence EP pokročit ve standardizaci o další kvalitativní krok „dál“ přínos tohoto jeho opatření snižuje. Krom toho se předpokládá, že bude pravidelně (každých 100 tis. ujetých kilometrů, nebo každých pět let) docházet ke kontrolám vozidel, zda přijaté standardy splňují, a to nad rámec např. stávajících emisních kontrol potřebných pro prohlídku na stanici technické kontroly.

Další vývoj

Projednávání a přijetí zprávy výboru pro životní prostředí se očekává na plenárním zasedání EP na konci října. S ohledem na konsenzus, který mezi jednotlivými stranami v EP v dané věci panuje, lze čekat bezproblémové přijetí textu. Otázkou je, zda podobná situace nastane i v Radě, protože je zřejmé, že náklady implementace se krom výrobců automobilů dotknou především národních států, resp. jejich (ekonomických i neekonomických) subjektů.

Směrnice o službách

Projednávání směrnice o službách, která měla původně významně liberalizovat trh se službami v celé EU a jež nakonec byla po prvním čtení v EP pozměněna směrem k textu, který vytčeného cíle jen těžko dosáhne, se dostalo do nové fáze. 13. září byly ve výboru pro vnitřní trh a ochranu spotřebitele prezentovány pozměňovací návrhy EP pro jeho druhé čtení poté, co Rada v červnu s relativně zásadními zásahy EP v prvním čtení souhlasila. Další diskuse se vedla 4. října.

Obsah pozměňovacích návrhů

Zpravodajka návrhu Evelyne Gebhardtová představila změny, jež chce prosadit, v šesti oblastech: (1) pracovní právo, (2) služby obecného zájmu a sociální služby, (3) ochrana spotřebitele, (4) administrativní spolupráce, (5) analýzy implementace směrnice a určování dalších směrů a (6) revizní klauzule.

Zpravodajka požaduje ve finálním textu odkaz na unijní Chartu základních práv (nezávazný dokument obsahující katalog práv garantovaných v případě přijetí evropské ústavy Unie), vyjmutí všech služeb obecného zájmu z rámce směrnice (Rada je pouze pro vyloučení neekonomických služeb obecného zájmu), odkaz na možnost zajistit na národní úrovni vyšší stupeň ochrany spotřebitele, zrušení povinnosti států informovat Komisi o opatřeních, která brání volnému pohybu služeb v EU (což by výrazně snížilo už tak omezený dopad směrnice), a podrobnější informování o implementaci směrnice ze strany Komise.

Sporné body

Přestože Gebhardtová své návrhy obhajuje jako „technické“, zástupci Rady i Komise po jejich zveřejnění oznámili, že zásadně ohrožují kompromis dosažený v prvním čtení tím, že vytvářejí velmi preskriptivní normu, jež dále znemožní liberalizaci na poli služeb.

Předseda Rady vyjádřil obavy, zda modifikovaný text Radou vůbec „projde“. Zástupci Komise se obávají o právní jistotu, která podle nich bude novým návrhem v oblasti služeb spíše snížena než posílena.

Obecně lze říci, že se vytvořila poměrně specifická situace, kdy je na jedné straně sporu EP a na straně druhé Rada a Komise s tím, že štěpící linie je vedena po ose „sociální dumping – skutečná liberalizace trhu se službami“.

EP podporují odbory (především pak zástupci sektoru sociálních služeb), Radu a Komisi zaměstnavatelé a poskytovatelé služeb. Výjimku v EP tvoří někteří konzervativci v EPP-ED a liberálové, jež se stavějí za názor Rady a Komise.

Další vývoj

Finální hlasování ve výboru pro vnitřní trh a ochranu spotřebitele se očekává 23. října a projednávání v plénu EP pak 15. listopadu.

Co se týče dalších institucí, je pravděpodobné, že k dalšímu vývoji dojde až začátkem příštího roku. S ohledem na aktuální stav situace však lze pravděpodobně čekat vyústění až v dohodovací řízení.

Evropský globalizační fond

V průběhu září proběhla neformální jednání mezi parlamentním zpravodajem návrhu nařízení o tzv. Evropském globalizačním fondu a jeho stínovými kolegy. Cílem bylo dosáhnout kompromisu, aby fond mohl začít od roku 2007 fungovat (resp. aby pro jeho fungování existovala právní báze).

Legislativní pozadí a sporné body

Návrh nařízení Komise založila na výsledcích debat z neformálního summitu v Hampton Court na podzim loňského roku. Projekt fondu je v samotných základech spíše pochybný. Jeho cílem má být – zjednodušeně řečeno – kompenzovat jednotlivým členským zemím ztráty, jež jim vzniknou v souvislosti s liberalizací světového obchodu.

S ohledem na nastavení ekonomik jednotlivých států EU je pravděpodobné, že většina prostředků z fondu by patrně sloužila především tzv. starým členským zemím. Uvedené skutečnosti se v debatě o zřízení fondu zřetelně odrážejí. Poslanci podle své

státní příslušnosti požadují (povětšinou) navýšení prostředků z fondu (na roky 2007–2013 se počítá s 500 mil. € ročně) či možnost vyčerpat z něj i finance určené pro následující roky „dopředu“. Objevují se i názory na úpravu podmínek pro čerpání. Celkem bylo předloženo 166 pozměňovacích návrhů.

Důsledky globalizace je prakticky nemožné kvantifikovat, čehož jednotliví aktéři pochopitelně využívají v rámci své argumentace. Nejzřetelnější je to v otázce parametrů fondu.

Původní návrh Komise předpokládal kvalifikaci pro čerpání v případě ztráty 1000 pracovních míst v regionu, kde je nezaměstnanost vyšší než průměr EU nebo dané země, popř. pokud dojde ke ztrátě 1000 pracovních míst v rámci jednoho sektoru v průběhu půl roku a tento počet bude činit 1 % regionální zaměstnanosti.

„Problémem“ je, že do projednávání návrhu je zapojena i Rada, a ta s ohledem na křehký kompromis dosažený ve věci finanční perspektivy na roky 2007–2013 pravděpodobně žádné zásadní změny, které někteří poslanci navrhuji, akceptovat nebude.

Další vývoj

Pokud EP v plénu dospěje k jednotnému textu v průběhu října či listopadu, Rada se jím bude zabývat 1. prosince.

Vzhledem k nastíněným kontroverzím je však velmi nejisté, zda se podaří fungování fondu spustit se začátkem roku 2007. Mnohé ostatně ukázala debata v parlamentním výboru pro zaměstnanost. Většina poslanců – ať už šlo o zástupce kterékoli frakce – vystupovala k problematice nového fondu spíše skepticky.

REACH

S příchodem podzimu se na pořad jednání klíčových institucí EU (Rady a EP) dostává opět vysoce kontroverzní „balík“ legislativních norem o registraci, evaluaci a autorizaci chemikálií REACH. 10. října o REACH hlasoval Výbor EP pro otázky životního prostředí, přičemž ve druhém čtení schválil velmi radikální verzi (v pozměňovacích návrzích) některých ustanovení.

Sporné body

Radikalita se týká především pasáží legislativy, které hovoří o kategoriích nebezpečných substancí. Podle schválené verze návrhu mají být substance označené za nebezpečné okamžitě staženy z trhu v případě nalezení substitutu ve prospěch tohoto substitutu. Rada výrobců z organizace UNICE a především zástupců malých a středních výrobců bije na poplach,

že takové řešení de facto bude nekalým způsobem usnadňovat vstup nových výrobků na trh a úplné vytlačení některých dosud prodávaných produktů.

Významní aktéři a implikace REACH

V podpoře REACH byli dosud rozděleni zástupci zájmových skupin, především představitelé průmyslových koncernů na jedné straně a malého a středního podnikání na straně druhé (obava z inhibice trhu a vyřazení z konkurence okleštěné přísnými normami, z byrokratizace a příliš přísných i finančně náročných podmínek registrace a autorizace).

Z hlediska spotřebitelů je zajímavé, že dokonce existovala snaha umístit na seznam zdraví nebezpečných substancí v rámci REACH tabákové výrobky. Tato iniciativa portfolia zdraví a ochrany spotřebitele v rámci Komise byla však nakonec zastavena Radou.

Dichotomie velcí výrobci/malí producenti bývá někdy slučována s dichotomií velké/malé státy.

Zvláště ve světle skutečnosti, že za iniciativu REACH se poměrně silně od počátku staví Německo a lze říci, že REACH našel svého příznivce i v osobě předsedy britské konzervativní strany Jamese Camerona, přestože britští konzervativci se obvykle identifikují s odporem proti projevům regulace a byrokrizačních snah, které navíc posilují roli nadnárodních institucí. V případě ČR lze naopak slyšet varování zástupců malých a středních producentů před možným zánikem drobného chemického průmyslu a tisíců pracovních míst, zejména ve světle současného postupu Výboru EP pro životní prostředí. REACH je přitom legislativní aktivita, které se netýká pouze chemického průmyslu, zasahuje i do oblasti potravinářské výroby, farmaceutického průmyslu a dalších odvětví týkajících se každodenního života spotřebitele.

V souvislosti s REACH byly zkoumány i jeho sociální implikace, studie publikované v první polovině roku 2005 přitom nepotvrdily obavy z negativních sociálních dopadů implementace REACH, i když tento závěr byl většinou konstatován v měřítku EU jako celku.

Stoupenci REACH poukazují na to, že v rámci evropského a světového obchodu s chemikáliemi (EU je největším světovým výrobcem chemikálií, těsně za ní v podílu na světové produkci zaostávají USA) došlo během 20 let k výraznému nárůstu počtu nových substancí (až o několik tisíc druhů), které by měly projít standardizovaným screeningem. Fakt, že tento screening nebyl potřeba dosud (jak zdůrazňují odpůrci legislativy) zdaleka neznamená, že není vysoce potřebný dnes.

Legislativní pozadí

Nyní jsou na řadě další negociace v Radě ministrů, která je též konfrontována s nezdídkou poměrně radikálním postupem EP. Termín hlasování pléna EP o REACH ještě prozatím nebyl pevně stanoven.

Fakt, že jde o vysoce kontroverzní legislativu způsobuje, že o návrhu bude hlasováno nejdříve na listopadovém plénu, je však možné, že klíčové hlasování bude posunuto až na poslední plénum v roce 2006, které se odehraje ve dnech 11. – 14. prosince. Pro další osud REACH budou tedy klíčová jednání Rady v listopadu a pozice EP na přelomu října a listopadu.

Služby obecného zájmu

V souvislosti s prezentací pozměňovacích návrhů ke směrnici o službách a s vyloučením tzv. služeb obecného zájmu z jejího rámce se v EP obnovila debata o tomto výseku terciárního sektoru.

Pozadí

Již v průběhu roku se v EP objevil návrh na rámcovou směrnici, která by se úpravou těchto služeb na úrovni EU zabývala (viz předcházející monitoringy). Jako problematické se však ukázalo institucionální opatření, které stanovuje, že právem legislativní iniciativy v EU disponuje pouze Komise – a ta v dané věci nehodlala (zvláště pokud ještě není dořešena liberalizace služeb jako takových) jednat. Politický tlak ze strany zainteresovaných aktérů nicméně způsobil částečný obrát v jejím postoji.

Sporné body

Na plenárním zasedání EP na konci září se poslanci otázkou služeb obecného zájmu zabývali v diskusi. Obecně vykristalizovaly dvě pozice. Pravicové frakce preferují v dané věci sektorový přístup, zatímco levicovní poslanci naopak přístup „horizontální“.

Pravicovní poslanci upozornili na specifický charakter služeb obecného zájmu, jejich ukotvenost na úrovni národních států a princip subsidiarity, jímž by se jakékoli snahy v tomto směru měly poměřovat.

Další vývoj

Předseda Komise Barroso k celé problematice řekl, že jeho tým do konce roku zveřejní zprávu, která se bude otázkou služeb obecného zájmu zabývat.

Navzdory dřívějším prohlášením připustil podporu legislativní aktivity v dané věci, nicméně pouze v podobě rámcové směrnice a na základě čtyř principů: subsidiarity, přednostního významu veřejného rozměru služeb obecného zájmu, otevřenosti a právní jistoty.

Strategie týkající se využití biomasy

Výbor pro průmysl Evropského parlamentu v říjnu jednomyslně odsouhlasil strategii týkající se biomasy, která ovšem není tolik ambiciózní v otázce využívání biopaliv jako původní návrh Komise.

Verze strategie, která vzešla z EP sice konstatuje, že využití biomasy představuje z hlediska ochrany životního prostředí dobrou alternativu pro oblast energetiky, upozorňuje však i na některá úskalí spojená s využíváním biomasy na výrobu bioenergie, která odkryla krátká praxe podpory těchto technologií v rámci EU, úskalí, která se projevila i v českém kontextu.

Sporné body

Využívání některých plodin na výrobu biomasy (např. olejniny) způsobuje z dlouhodobého hlediska nedostatek těchto plodin pro potravinářské účely (např. řepkový olej), zpráva proto konstatuje, že tato cesta, charakterizovaná často ve světě narůstající konkurencí zemědělské produkce ze třetích zemí pod vlivem postupující liberalizace světového zemědělského obchodu, jako dobrá opce pro evropské zemědělství, nesmí narušit potravinářský průmysl. Orientaci zemědělců na plodiny využitelné k výrobě bioenergie velmi často motivuje též politika dotačních podpor z rozpočtu EU i prostřednictvím národních strategií, tato dotační politika je však v praxi velmi snadno zneužitelná. Zpráva Výboru pro průmysl proto konstatovala, že by měl být systém podpor produkce biomasy podřízen certifikaci, což ovšem na druhou stranu znamená další byrokratickou zátěž v této oblasti.

Zejména v posledních letech a měsících se zdá, že z hlediska potenciálního využívání energie se podpora spíše přesouvá k tzv. biopalivům druhé generace, které jsou spíše než na bázi bioenergetických plodin založeny na využití celulózy či rostlinných biologických odpadů (sláma apod.). Většinou podporu mezi poslanci EP nemá ani občas diskutovaná myšlenka výroby biopaliva z palmového oleje, která není sice natolik technologicky komplikovaná, má však významné environmentální dopady (deforestace tropických pralesů).

Zemědělský výbor jako další aktér

Do problematiky se ovšem zapojuje i Zemědělský výbor, kde naopak zaznívají hlasy, aby dosavadní podpora zanechávání ladem a neobdělávání určité části zemědělské půdy, která je povinná již od aplikace tzv. McSharryho reformy společné zemědělské politiky z roku 1992, byla přesměrována k podpoře právě těch plodin, které je možné využít k výrobě biopaliv.

Strategie týkající se biomasy bude ve finální podobě ještě projednávána v plénu EP v listopadu a zřejmě se zde tedy střetnou poněkud rezervovanější postoj vůči dotační politice podporující pěstování plodin určených na výrobu biomasy (postoj, který bere v úvahu nákladnost výrobního procesu, prokázané možnosti spekulací s poměrně štedrými dotacemi i vyšší efektivitu biopaliv druhé generace), jak jej představil Výbor pro průmysl, s postojem hájícím budoucnost evropské zemědělské produkce v dotované podobě, tváří v tvář nutnosti stále masivnější restrukturalizace a přizpůsobování evropské zemědělské politiky a produkce novým trendům, tak, jak jej většinou obhajuje Zemědělský výbor.

Třetí železniční balík

27. září proběhla schůzka parlamentního zpravodaje návrhu o právech a povinnostech cestujících po železnici, který je součástí připravovaného tzv. železničního balíku, a zástupců Společenství evropských železnic a infrastruktury (CER). Jednalo se o neformální, nicméně čistě meritorní setkání nad konkrétními parametry zamýšlené normy.

Legislativní pozadí

Tzv. železniční balík sestával původně ze čtyř návrhů, z nichž se nyní projednávají pouze tři, protože poslední z nich nezískal ani v Radě, ani v EP dostatečnou podporu a Komise jej z projednávání stáhla (viz dřívější monitoringy).

Sporné body

CER v otázce práv a povinností cestujících po železnici argumentovalo ve prospěch nižší regulační zátěže ze strany EU. Konkrétně se postavilo proti požadavku zajistit ve všech železničních stanicích a vlcích v EU bezbariérový přístup pro občany se sníženou mobilitou. Podle CER je nezbytné respektovat princip subsidiarity, což neznamená zabraňovat vytváření bezbariérových železničních stanic a využívání příslušných vlaků, ale ponechat aktivitu na tomto poli na úrovni jednotlivých zemí, protože „vstupní podmínky“ jsou v tomto ohledu v rámci EU velmi rozdílné. Jako příklad CER uvedlo Velkou Británii a Maďarsko (srovnatelné s ČR). Zatímco v první ze zemí je už nyní přes 75 % stanic bezbariérových, v Maďarsku jsou to pouhá 3 %. Podobná je i situace v oblasti vozového parku.

CER navrhuje návrat k původnímu návrhu, který počítá s uvedenými požadavky pouze na mezinárodních linkách, resp. ve stanicích, které tyto linky obsluhují.

Další vývoj

Podle formulací ve společném postoji Rady je patrné, že ministři dopravy tento přístup patrně podpoří. (Rada svůj společný postoj prezentovala v červenci.)

V následujícím období se očekává druhé čtení v EP. Vzhledem k dosavadnímu vývoji lze ale předpokládat, že požadavky CER zde zohledněny nejspíše nebudou. Ostatně sám zpravodaj návrhu si argumenty CER pouze vyslechl, aniž přislíbil jejich aktivní prosazování.

Uvedenou domněnku potvrzuje i fakt, že na jednání ve výboru EP pro dopravu 10. října (ve věci liberalizace osobní železniční dopravy v EU, další z částí železničního balíku) evropští poslanci povětšinou konstatovali, že jejich názory (resp. názory EP) se výrazně liší od pojetí Rady i Komise a vyjednávání o výsledné podobě celého třetího železničního balíku patrně skončí v dohodovacím výboru (pokud do této fáze vůbec dospějí).

Televize bez hranic a product placement

Problematice revize tzv. směrnice o televizi bez hranic (blíže viz dřívější monitoringy) se na přelomu září a října věnovalo hned pět výborů EP. Předmětem jejich debaty byla převážně otázka tzv. product placementu (možnosti upozorňovat na výrobky sponzorů konkrétního audiovizuálního díla mimo standardní reklamní prostor, přímo v díle samotném).

Pozadí a sporné body

Product placement se stává především v oblasti filmové tvorby stále častějším. Evropští poslanci jej však povětšinou odmítají, byť proti nim stojí argument, že product placement umožní doplňkové financování audiovizuálních děl a potažmo může i zvýšit diverzitu filmové tvorby jako takové.

Podle poslanců by např. mělo být na product placement na začátku vysílání příslušného díla upozorněno a toto upozornění by se mělo zřetelně objevovat i v jeho průběhu. Zároveň by se tato technika neměla využívat masově, ale jen ve velmi specifických případech (jejichž suma by měla být upřesněna).

Rada v návaznosti na jednání výborů EP oznámila, že očekává politickou dohodu ve věci revize směrnice na zasedání v polovině listopadu.

Obecně i ona je spíše pro restriktce v otázce product placement, resp. pro rozlišení mezi „production aid“ a „product placement“ a pro zákaz product placement v dětských pořadech, dokumentech a pořadech náboženských. Stejnou pozici vyjádřili i zástupci ve Výboru regionů.

Další vývoj

Finální rozhodnutí odpovědného výboru EP ve věci návrhu revize se očekává 23. října, nebo 5. listopadu, v závislosti na technické přípravě textu a jeho překladu. Poté se bude návrhem zabývat plénem a později i Rada. Konkrétní data však v těchto případech zatím stanovena nebyla.

7. rámcový program pro vědu a výzkum

12. října se sešli představitelé Evropského parlamentu, Rady a Komise na neformální schůzce týkající se návrhu 7. rámcového programu pro vědu a výzkum. EP jej bude projednávat ve druhém čtení během podzimu a hlasování pléna se připravuje na listopadové „mini-plénem“, které zasedá v pouhých 2 dnech (29. – 30. listopadu).

Ještě předtím se bude jednat o řadě pozměňujících návrhů, na nichž se musí shodnout EP a Rada poté, co již byl návrh 7. rámcového programu pro vědu a výzkum na základě politické dohody schválen v červenci 2006 Radou ministrů.

Legislativní pozadí

Rámcový program pro vědu a výzkum představuje legislativní nástroj zastřešující jednotlivé programy finanční podpory v dílčích oblastech vědy a výzkumu pro období 2007–2013.

Jeho důležitost spočívá v tom, že program stanovuje nejen priority a rozhodnutí, zda daná dílčí oblast výzkumu bude moci být podpořena finančními prostředky z vyčleněného rozpočtu EU (převážně v rámci kapitoly vážící se k plnění cílů Lisabonské agendy, tedy především kapitoly 1a podle nomenklatury finanční perspektivy pro roky 2007–2013), ale jeho jednotlivé části obsahují také přesné částky určené pro financování jednotlivých priorit v oblasti vědy a výzkumu. Schválení programu je tedy poměrně důležité, protože platnost 6. rámcového programu pro vědu a výzkum, na jehož základě je uskutečňována finanční podpora nyní, vyprší 31. prosince 2006.

Sporné body

Jednání o podobě programu přitom nebylo prosté kontroverzí, k nejspornějším otázkám patřila podpora výzkumu a využívání biotechnologií a jako sporný bod dosud v rámci projednávání programu v EP mezi jeho prvním a druhým čtením figuruje podpora výzkumu v oblasti energetiky, zejména podpora atomové energie a výzkumu na tomto poli.

Na uzavření politické dohody v Radě ministrů přitom ještě před letní přestávkou poměrně silně naléhalo finské předsednictví, což se ukázalo jako prozíravý

krok vzhledem k tomu, že mezi zástupci členských států proběhla ostrá debata o tom, zda podporovat prostřednictvím financí rozpočtu EU výzkum kmenových buněk lidských embryí. Proti takovému postupu se vyslovilo např. Polsko a zpočátku též Německo, které však ve finálním hlasování změnilo svůj postoj, což umožnilo nakonec i přijetí politické dohody nad celým programem ještě v červenci.

1.2 EVROPSKÁ RADA

Neformální summit v Lahti

Na 20. října v duchu nepsané tradice, podle níž předsednická země obvykle pořádá vedle dvou oficiálních summitů Evropské rady ještě jeden neformální, který se koná téměř vždy na její půdě, svolalo současné předsednictví schůzku hlav států a vlád do finského Lahti.

Cílem těchto neformálních summitů (takovým byl např. před rokem, v době britského předsednictví summit na hradě Hampton Court) je obvykle uspořádat agendu pro „velký“ summit Evropské rady, který se tradičně odbývá krátce před Vánoci, v prosinci.

Hlavní téma jednání summitu

Zatímco v roce 2005 dominovalo za britského předsednictví jak setkání v Hampton Court, tak následně prosincovému summitu, poněkud neuralgické téma nedořešené otázky finanční perspektivy pro období 2007–2013, v Lahti má být hlavním tématem problematika, která se zdánlivě nedotýká natolik bezprostředně každodenního chodu EU a jejích členů. Bude se zřejmě jednat především o otázce energetické politiky a v této souvislosti o vztazích mezi EU a Ruskem, s nímž finské předsednictví připravuje pro následující rok podpis nové smlouvy PCA o partnerství a vzájemné spolupráci (má být projednávána na summitu EU-Rusko v listopadu 2006). Zvláštním hostem summitu má být potom právě ruský prezident Vladimir Putin.

Dominantní téma agendy neformálního summitu již avizovala i Komise, která ještě před schůzkou přijala 12. října pracovní materiál týkající se otázek energetické politiky, jenž má být diskutován na setkání. Vztahy s Ruskem jsou tématem, které je finské agendě velmi blízké, i když v říjnu je poznamenala především násilná smrt novinářky Anny Politkovské, která náležela ke kritikům politických poměrů v současném Rusku, včetně prezidenta Putina. Nad násilnou smrtí novinářky krátce před summitem vyjádřili znepokojení i někteří poslanci EP.

Legislativní pozadí

Energetická politika je přitom zároveň téma, které v poslední době tvoří jeden z hlavních bodů agendy institucí EU, i když prozatím hlavně v deklaratorní rovině, a to nejen pokud jde o otázku využívání obnovitelných zdrojů energie a podobných témat souvisejících s ochranou životního prostředí. EU především po východním rozšíření, které přivedlo do Unie další země závislé do velké míry na dovozech energetických zdrojů, stále častěji diskutuje otázku soběstačnosti a možné diverzifikace dodávek ropy a zemního plynu, mimo jiné i ve snaze snížit závislost rozšířené EU na energetických dodávkách z Ruska v souvislosti s prozatímní neochotou Ruska signovat tzv. Energetickou chartu požadující přijetí podmínek liberalizace dodávek energií i ze strany smluvního partnera EU. Liberalizace trhu s energiemi představuje otázku, kterou by EU ráda prezentovala i jako jedno z témat své politiky sousedství uplatňované i vůči třetím státům (jihovýchodní Evropa).

Význam summitu z hlediska ČR

ČR jako tranzitní i odběratelská země energetických surovin z východu se přitom bude během svého předsednictví zřejmě touto otázkou také zabývat, protože nelze čekat, že problematika energetické soběstačnosti EU a její eventuelní společné energetické politiky bude dořešena v brzké době. Přestože se tedy summit v Lahti zdánlivě věnuje tématu otažitější povahy, nelze jej z českého hlediska považovat za nedůležité. Zajímavý je též fakt, že vzhledem k vnitropolitické situaci bude již podruhé na summitu hlav států a vlád EU zastupovat ČR nikoli předseda vlády, ale prezident Václav Klaus.

1.3 HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

Problém relokace podnikání

V plénu Hospodářského a sociálního výboru byla 14. září prezentována studie zpracovaná Reckon LLP a týkající se relokace (přesunu) podnikání v Evropské unii.

Pozadí a obsah

Studie byla sepsána na zadání ECOSOC a věnuje se problematice relokace (přesunu podnikání z jedné země do druhé za pomoci přímých zahraničních investic) v devatenácti sektorech. Obecným závěrem studie je zjištění, že k masivní a rapidní relokaci navzdory obecným představám povětšinou nedochází. Zároveň nebylo potvrzeno ani to, že by z přesunu některé země

– především ty, které k EU přistoupily v roce 2004 – nějak výrazněji profitovaly.

Kromě textilního a kožedělného průmyslu se fenomén relokace v EU vyskytuje spíše sporadicky. V případě, že dochází ke snižování stavů v konkrétních sektorech, pak se zpravidla jedná nikoliv o důsledek relokace, ale spíše důsledek postupného zvyšování produktivity práce. Vývozy z EU zůstávají v čase poměrně stabilní.

Pokud už se relokace přece jen vyskytuje, pak zpravidla nikoli v rámci EU. K přesunům výroby (nebo podnikání obecně) dochází z EU do třetích zemí, zvláště pak do zemí rozvojových.

1.4 KOMISE

Akční plán pro zvýšení energetické účinnosti

Komise 26. září zveřejnila akční plán pro zvýšení energetické účinnosti, jehož předmětem je téměř sto opatření, jež by měla napomoci dosažení vytčeného cíle. Část z nich je postavena na bázi dobrovolnosti, některá však stavějí na přijatých, popř. přijímaných legislativních opatřeních s relativně širokým dopadem.

Obsah plánu a sporné body

Plán počítá mj. s platností směrnice o energetických službách (2006/32) a povinností jednotlivých členských států od června 2007 pravidelně zveřejňovat vlastní plány na dosažení energetické účinnosti. Kromě toho se předpokládají dobrovolné kroky na poli (profesního) vzdělávání.

Sporné body

Plán počítá i s novými legislativními iniciativami. Do roku 2009 má být implementována směrnice o energetickém výkonu (performance) budov (2002/91) a už nyní se předpokládá, že bude novelizována (aniž se jakkoli osvědčila v praxi).

Mělo by dojít nejen k jejímu meritornímu rozšíření na menší budovy (což by se pochopitelně dotklo i budov stavěných k soukromým účelům), ale i k celkovému zpřísnění jejích požadavků z hlediska výkonu (kWh/m²).

Dalším legislativním krokem by podle plánu měla být pravidelně opakovaná revize rámcové směrnice o značení spotřebičů, resp. automobilů (1992/75, resp. 1999/94), jež by měla zahrnout i jiné než výhradně domácí spotřebiče (což by ve výsledku pravděpodobně vedlo k dalším nákladům při výstavbách obytných, ale i jiných budov), resp. měla by sjednotit způsob výroby

automobilů v Evropě z hlediska požadavků na energetickou účinnost.

Přestože se plánuje i změna způsobu financování, resp. otevření současných nástrojů i pro financování úkolů souvisejících s otázkou energetické účinnosti (např. EIB, EBRD), stávající způsob přidělování prostředků by měl zůstat týž – závisel by i nadále na schopnosti jednotlivých subjektů předkládat vhodné žádosti (projekty) s tím, že soukromé subjekty, jichž by se zmiňovaná opatření dotkla rovněž, by s největší pravděpodobností žádnou „obranou“ vůči nim nedisponovaly.

Obecně lze říci, že navrhované změny představují standardní reregulační opatření, které přenášejí důsledky na jednotlivé subjekty v národních státech.

Je přitom velmi diskutabilní, zda jsou v souladu s proklamovaným principem subsidiarity, resp. nakolik je nezbytné otázky energetické účinnosti – nota bene v případech, které se zjevně dotýkají i fyzických osob – řešit na úrovni EU.

Směrnice o zpětných zrcátkách na nákladních automobilech

Komise 5. října zveřejnila návrh revize směrnice 2003/97, jež se týká použití zpětných zrcátek zobrazujících tzv. mrtvý bod na všech nákladních automobilech. Cílem zamýšleného opatření je zvýšení bezpečnosti na evropských silnicích.

Obsah návrhu

Předmětem revize má být dosažení stavu, kdy zmíněnými zpětnými zrcátky nebudou vybavena jen vozidla nově uváděná na trh (z let 2006 a 2007), ale i stávající nákladní automobily, a to nad 3,5 t (osobních automobilů a autobusů by se změna dotknout neměla). Existující norma se má začít uplatňovat od ledna 2007.

Sporné body

Problémem – alespoň podle Komise – je, že evropský vozový park se obměňuje jen velmi pomalu, což má za následek, že zpětnými zrcátky nové generace by byly všechny nákladní automobily vybaveny nejdříve v roce 2022. Z tohoto důvodu byl předložen návrh na novelizaci existující směrnice v tom smyslu, že by se dotkla všech vozidel registrovaných po roce 1998. Právě nákladních automobilů registrovaných po tomto datu je v EU největší množství.

Automobily zaregistrované v roce 1998 by měly mít zpětná zrcátka v souladu se směrnicí do tří let od jejího schválení, automobily z roku 2001 do dvou let a vozidla z roku 2004 do dvanácti měsíců.

To, co je předmětem sporu, je zřejmé. Majitelé, popř. provozovatelé starších nákladních automobilů (jejichž počet se odhaduje na 4 mil.) budou nuceni – v případě, že revize bude schválena – vybavit své vozy novými zpětnými zrcátky (což bude podle odhadů Komise stát přibližně 100–150 € na jedno vozidlo), přičemž přínos z hlediska zvýšení bezpečnosti na silnicích je více než diskutabilní.

Navrhovaná norma představuje „učebnicový“ příklad neproporcionálního opatření ve snaze provést regulaci „za každou cenu“. Komise se sice hájí tím, že nepožaduje nový typ zrcátek na vozidlech starších roku 1998, ale i tak je její záměr pro dotčené subjekty poměrně nákladný, nota bene za situace, kdy je jeho přínos nejasný.

Další vývoj

Časový harmonogram dalšího projednávání návrhu je zatím nejasný. S ohledem na jeho charakter se ale dají v rámci legislativního procesu čekat poměrně značná zdržení.

Ostatně na zveřejnění návrhu ihned reagovala Mezinárodní unie silniční dopravy (IRU), která jej zkritizovala a podotkla, že v případě zajišťování bezpečnosti na silnicích by neměla být a priori „sankcionována“ pouze jedna ze stran. Namísto zvyšování nákladů jednotlivých dopravců by měla podle IRU být aktivita směřována i ke vzdělávání dalších účastníků silničního provozu, jejichž bezpečnost je podle Komise ohrožena.

Podpora malým a středním podnikům

Komise v září navrhla, aby bylo od ledna 2007 umožněno navýšit podpory malým a středním podnikům, aniž by byly v nesouladu s pravidly pro poskytování státní pomoci.

Pozadí

V současnosti se na základě nařízení o státní pomoci (podle tzv. pravidla de minimis) uznává podpora malým a středním podnikům ve výši 100 tis. € v průběhu tří let, aniž by tak docházelo k narušení konkurenčního prostředí.

Obsah návrhu

Komise letos navrhla nejprve zvýšení na částku 150 tis. € a později na 200 tis. € v daném období (tři roky) s tím, že podpory by měly být i meritorně rozšířeny, a to na oblast marketingu a výroby zemědělských produktů a oblast dopravy (s výjimkou dopravy silniční). Státy rovněž budou moci garantovat půjčky malých a středních podniků až do výše 1,7 mil. €.

Hodnocení a reakce aktérů

Obě opatření jsou v souladu s cíli tzv. Lisabonské strategie. Přestože je velmi často (a oprávněně) kritizována, uvedené kroky se setkaly s poměrně kladným přijetím zainteresovaných aktérů, tedy především zaměstnavatelů, resp. skupin sdružujících zástupce malých a středních podniků (Eurochambers, UEAPME).

Pouze organizace UNICE vyjádřila určité pochybnosti stran zabezpečení poskytování podpor a jejich kontroly.

Pokud jde o zájmy ČR v dané věci, pak lze uvedené návrhy spíše přivítat. Podobně jako v EU coby celku i v ČR tvoří malé a střední podniky největší část ekonomických subjektů.

Zůstává jen otázkou, zda jim raději neponechat větší prostor nezatížený často zbytečnými regulačními opatřeními namísto stávajícího režimu, kdy v podstatě dochází k „deregulaci“ revizí (nebo zveřejněním nových) legislativních opatření.

Přeshraniční poskytování zdravotnických služeb

Komise 26. září zahájila veřejnou debatu o přeshraničním poskytování zdravotnických služeb, jež potrvá do konce ledna 2007. Jejím cílem je zjistit, nakolik existuje pro úpravu na evropské úrovni podpora a zda by případná regulace ze strany EU vedla k posílení právní jistoty.

Pozadí

O celé problematice (včetně sporných bodů) jsme už informovali předcházejících monitorinzích.

Obsah

Veřejná konzultace se týká čtyř typů služeb: samotného poskytování přeshraničních zdravotnických služeb, využívání zdravotnických služeb v zahraničí, trvalého poskytování zdravotnických služeb v zahraničí (např. kliniky) a dočasné mobility zdravotnického personálu.

Návrhy Komise, jak status uvedených typů služeb řešit, se různí. V úvahu připadají nejen nezávazná doporučení či výměny dobré praxe, ale i legislativní návrhy na přijetí směrnic nebo nařízení. V judikátech ESD už přitom lze nalézt určitá vodítka. Např. je možné nechat se ošetřit kdekoli v EU bez předchozího oznámení, pokud se jedná o zařízení nenemocničního typu. V případě nemocnic se naopak autorizace požaduje.

Komise nicméně míří „dál“. Jejím cílem je zahrnout zmíněné judikáty do celkově nového rámce, který bude krom jiného řešit i otázku náhrad za poskytnutou zdravotní péči v zahraničí, umožní pacien-

tům získávat relevantní informace, vyřeší finanční implikace mobility pacientů na úrovni národních států ap.

Sporné body

Na celé záležitosti je nejproblematičtější otázka financování. Přestože lze obecně souhlasit, že svoboda volného pohybu osob se vztahuje i na osoby v „rolí“ pacientů, je praktická realizace tohoto tvrzení spíše obtížná, protože se inherentně dotýká velmi citlivé otázky zdravotnictví, a to prakticky ve všech zemích EU.

Komise navíc očekává navyšování výdajů na veřejné zdravotnické systémy v průměru o 2% HDP do roku 2050.

Otázka přeshraničního poskytování zdravotnických služeb však nemá jen svou ekonomickou dimenzi, ale i rozměr politický a sociální. V průběhu veřejné konzultace a především pak po jejím skončení lze čekat podobné spory, které se objevily v souvislosti s tzv. směrnicí o službách (liberalizovat? a do jaké míry?).

Ostatně některé členské státy se začátkem debaty zveřejnily svá rámcová stanoviska, která tuto domněnku potvrzují. Vzhledem ke specifčnosti celé záležitosti je patrné, že jejich argumentace je (a pravděpodobně i bude) poměrně technicistní, opírající se o dosavadní rozsudky ESD a požadující záruky, že jejich veřejné rozpočty pro zdravotnictví nebudou opatřeními na úrovni EU nijak dotčeny. V praxi to znamená, že role Komise, která fakticky požaduje „liberalizaci“ v daném sektoru, bude velmi obtížná, nemluvě pak o prosazování konkrétních legislativních opatření.

Další vývoj

Zveřejnění návrhů vycházejících z výsledků probíhající konzultace se očekává v první polovině roku 2007.

Řízení za neimplementaci sekundárněprávních norem

Komise v průběhu září a října po delší době opět zveřejnila, které země řádně neimplementovaly příslušnou unijní legislativu, a zahájila proti nim řízení, jež ve výjimečných případech končí rozsudkem Evropského soudního dvora a stanovením pokuty.

České republiky se týká zpoždění příprav tzv. národního alokačního plánu nezbytného pro další fázi fungování evropského trhu s emisními povolenkami, jehož cílem je dostat požadavkům Kjótského protokolu na snižování produkce skleníkových plynů.

ČR patří mezi osm zemí, jichž se tato situace týká, nicméně v této skupině je jednou z mála, jejichž přípravy jsou v dané věci prakticky dokončeny, tudíž se v následujícím období nepředpokládá pokračování řízení.

V otázce zákazu reklamy na tabákové výrobky se ČR dostala už do druhé fáze řízení. (Bylo jí zasláno tzv. odůvodněné stanovisko.) Problém je v daném případě v tom, že ČR ve své legislativě stanovila delší přechodné období pro uplatňování zákazu tabákové reklamy, než požaduje směrnice 2003/33.

Řízení u ESD nelze ani v jednom z případů, které se ČR dotýkají, čekat. Probíhající jednání i obecná praxe ukazují, že v případě kooperace příslušné země s Komisí existuje prostor ke vzájemnému kompromisu a k vyřešení celé situace smírem, resp. k aplikaci dané legislativy, byť s určitým zpožděním.

Vysoké ceny mezinárodního roamingu

V průběhu září se v agendě institucí EU znovu objevila otázka vysokých cen mezinárodního roamingu a jejich snižování za pomoci regulačního opatření, které má uměle stanovit cenu za spojení mezi jednotlivými operátory, což by mělo v důsledku vést i ke snížení cen pro koncové zákazníky, a to až o 70 %.

Legislativní pozadí

O celé kauze jsme v monitorinzích už několikrát podrobně informovali a upozornili na nesoulad aktivit Komise, která na jedné straně požaduje zvyšování penetrace vysokorychlostním internetem (jenž poskytují ve stále větší míře i potenciálně postižení mobilní operátoři) a na straně druhé podvazuje ekonomickou aktivitu jednoho z nejdynamičtějších rozvíjejících sektorů, nota bene za situace, kdy mobilní telefonie nepatří mezi tzv. univerzální služby (které je nezbytné ze zákona garantovat všem) a kdy existuje celá řada alternativ, jimiž se dají (podle Komise drahé) roamingové služby nahradit.

Sporné body

V září přednesli své argumenty především mobilní operátoři, kteří po zveřejnění návrhu Komise nejčastěji reagovali snížením cen roamingu až o 40%, popř. uvedením nových služeb („balíčků“). Asociace GSM se obrátila v dané věci na evropského ombudsmana. Zároveň zveřejnila analýzu zpochybňující údaje uváděné ve studii Komise, jež doprovází její legislativní návrh.

Mobilní operátoři tvrdí, že výnosy z roamingu nejsou tak vysoké, jak uvádí Komise. Navíc v případě regulace by pravděpodobně byli nuceni své ztráty

kompenzovat na vnitrostátních hovorech a službách, tudíž by se zamýšlená regulace ukázala jako kontraproduktivní a negativně by se dotkla mnohem většího počtu zákazníků (těch, kteří využívají roamingu je relativně málo). GSMA kromě toho uvedla, že Komise založila svou argumentaci pouze na selektivních datech, přičemž tendence posledních let ukazují, že ceny roamingu se kontinuálně snižují.

Další vývoj

Na konci září byl k návrhu Komise přidělen parlamentní zpravodaj a očekává se příprava prvního čtení v plénu EP. Zástupci Komise se zároveň oficiálně setkali s evropskými poslanci z výboru pro průmysl a výzkum, aby celou záležitost prodiskutovali.

Komunikace mezi Komisí a operátory navzdory popsaným aktivitám neprobíhá. Podle Komise bylo z její strany učiněno dost vstřícných kroků a operátoři je v minulosti vždy ignorovali.

Podpora pro návrh v poslední době spíše klesá. V případě ministrů v Radě to příliš překvapivé není, nicméně i mezi evropskými poslanci, tradičními spojenci Komise, už se objevily hlasy (a to napříč celým spektrem evropských politických stran), že postup evropské exekutivy je zbytečně radikální a zdaleka nemusí vést k zamýšlenému výsledku.

Obecně je evropskými poslanci zpochybňována především selektivnost přístupu Komise a tendence regulovat pouze výsek služeb mobilní telefonie (nikoliv např. SMS služby v zahraničí).

Správa frekvenčního pásma

Komise v září zveřejnila v souvislosti se stále problematičtější způsobem správy frekvenčního pásma další sdělení (první na konci června), v němž navrhuje, aby bylo přijato unijní opatření, protože stávající stav, kdy je správa různými způsoby vykonávána na národní úrovni, je v dalším období s ohledem na vytíženost frekvenčního spektra novými technologiemi nadále neudržitelná.

Sporné body a reakce aktérů

Nejen podle Komise, ale např. i podle telekomunikačních operátorů je evropský přístup nezbytný např. pro další šíření vysokorychlostního připojení k internetu.

Tento názor sdílejí i zainteresovaní evropští poslanci, nicméně upozorňují i na potřebu zajistit, aby přidělené frekvence byly využívány k těm účelům, k nimž byly propůjčeny.

Jako problematické se jeví postoje jednotlivých členských zemí, které by s evropskou normou ztratily mnohé ze svých pravomocí v nakládání s frekvenčním spektrem.

V tomto smyslu pak upozorňují na to, že před distribucí frekvenčního spektra v rámci celé EU by mělo být jasně definováno, které služby patří v souvislosti s jeho využíváním mezi veřejné.

Další vývoj

Diskuse o sdělení Komise budou v následujícím období pokračovat prozatím spíše neformálně. Z předběžných postojů jednotlivých členských zemí lze usuzovat, že minimálně Velká Británie, Irsko, Německo a Švédsko budou podporovat v celé kauze Komisi.

1.5 RADA

Evropský řidičský průkaz

Rada 18. září, půl roku po dosažení politické dohody, prezentovala svůj společný postoj ve věci tzv. evropského řidičského průkazu.

Legislativní pozadí

Definování tohoto dokumentu trvalo prakticky tři roky. Nyní se očekává víceméně formální přijetí návrhu, protože Rada o svém společném postoji předběžně jednala jak s EP, tak i s Komisí (přestože se v EP objevilo několik kritických hlasů odkazujících na neproporcionálnost navrhané normy).

Sporné body

O kontroverzích, které návrh dosud vyvolával, jsme informovali v předcházejících monitorinzích. Klíčovým problémem bylo, zda zavést nový vzor řidičského průkazu jednorázově a nahradit jím všechny vzory stávající (což prosazoval EP), nebo pouze přestat vydávat staré vzory a evropským průkazem je nahradit v čase, automaticky, prakticky bez zvýšených nároků na byrokracii (což prosazovala Rada).

Hodnocení

Výsledný kompromis počítá s tím, že evropský řidičský průkaz bude mít podobu plastické karty (obdoba karty kreditní) a že bude na jednotlivých zemích, zda je vybaví čipem, na nějž se budou ukládat informace o majiteli, nebo ne. Nové řidičské průkazy se budou vydávat nejpozději od roku 2012 a od roku 2032 se stanou jedinými platnými. Očekává se tedy, že nebude nutné přistupovat k masivní výměně starých vzorů.

Platnost nových průkazů by měla být 10–15 let (podle rozhodnutí jednotlivých států). Výjimku budou tvořit průkazy profesionálních řidičů s platností pět let.

Jedinou zemí, která k uvedenému postupu předložila výhrady, bylo Polsko obávající se vedlejších finančních implikací prosazeného návrhu.

Další vývoj

EP se bude celou záležitostí zabývat v listopadu na úrovni výborů a v prosinci v plénu.

Evropský patent

Rada pro hospodářskou soutěž se 25. září věnovala plánům Komise v oblasti inovací. Nejvíce času ministři strávili nad otázkou tzv. komunitárního patentu, jehož největším zastáncem se ukázalo být Lucembursko.

Legislativní pozadí

Otázka komunitárního patentu se v EU v souvislosti s posilováním inovačního potenciálu „Evropy“ objevuje poměrně často, nicméně poté, co v létě 2005 neuspěl záměr kodifikovat tzv. softwarové patenty, diskuse o obecnější komunitární úpravě utichla.

Obsah návrhu a sporné body

Cílem komunitárního patentu by měla být náhrada patentů v jednotlivých členských zemích EU. Patentová řízení by se vedla jen na úrovni EU. Mezi kritiky takové praxe patří mj. Švédsko, Rakousko, Portugalsko a Španělsko. Tyto země se obávají snížené právní jistoty, problémů s překlady patentů do dalších jazyků a zvýšených nákladů na patentové řízení. Podobně argumentují i někteří evropští poslanci, přestože se myšlenka komunitárního patentu principiálně nebrání.

Mezi poslanci nejvíce rezonuje názor, že současná snaha prosadit právní úpravu souvisí s legalizací praxe Evropského patentového úřadu, organizace mimo EU, který navzdory jejich názoru z loňského roku prosazuje praxi, v jejímž rámci počítá i s udělováním tzv. softwarových patentů.

Další vývoj

Další diskuse o evropském patentu se očekávají na summitu v Lahti na konci října. Vzhledem k uvedeným kontroverzím se však na něm nečekají žádné zásadní meritorní posuny. Ty pravděpodobně nastanou až při jednáních v rámci Rady a EP, resp. jejich pracovních skupin a výborů.

II. AKTUÁLNÍ PROBLÉMY

2.1 EURO A PAKT STABILITY A RŮSTU

V ČR vzbudila pozornost zpráva Světové banky, která hodnotila mimo jiné i plnění některých konvergenčních kritérií ze strany 8 postkomunistických členských států EU a nabádala k disciplíně s ohledem na některá z nich.

Jednalo se především o maximální povolenou míru deficitu veřejných financí, což je maastrichtské kritérium, s jehož plněním má dlouhodobé problémy zejména Maďarsko, kritérium povolené míry rozpočtového deficitu, s jehož plněním má v posledních dvou letech problémy i ČR, a kritérium maximální povolené míry inflace.

Obsah zprávy SB

Světová banka přitom ve své zprávě hodnotila v souvislosti s kandidátskými zeměmi eurozóny i takové politicko-ekonomické ukazatele, které nepatří mezi maastrichtská kritéria (míra nezaměstnanosti, celkový růst HDP), poukázala dokonce na nárůst populismu v některých státech v souvislosti s ekonomickou politikou. S poukazem na narůstající inflaci napříč regionem střední a východní Evropy zpráva SB varovala v souvislosti s ambicemi na brzké přijetí eura především Slovensko, a upozorňovala na obecnou potřebu strukturálních a fiskálních reforem či dokončení privatizace a liberalizace strategických sektorů.

Inflační kritérium

Zejména poslední z maastrichtských kritérií se nyní nachází v centru pozornosti zemí, které jsou již členy systému směnných kurzů (EMS) a plánují v nejbližší době vstoupit do eurozóny (Estonsko, Slovensko). Litva, která požádala letos o členství v eurozóně byla odmítnuta právě z důvodu, že její míra inflace překračovala velmi těsně povolenou míru nad průměrem tří nejlépe hodnocených zemí v rámci EU-25. V souvislosti s inflačním kritériem se proto objevily v institucích EU (EcoFin, Výbor EP pro ekonomické a monetární otázky) poukazy na to, že by mělo být toto kritérium zpřísněno a že

by míra inflace dotčených států měla být poměřována průměrem inflačních měr tří nejlepších výsledků v rámci eurozóny, nikoli EU-25.

Legislativní pozadí

Komise hodlá do konce roku publikovat hodnotící zprávy, které se týkají kandidátských zemí na přijetí eura a jejich předkládaných konvergenčních programů, včetně ČR. V jejím případě jde především o plán vstupu do zóny směnných kurzů EMS, kam je třeba vstoupit minimálně dva roky před původně ohlašovaným datem plánovaného přijetí eura ze strany ČR 1.1.2010. Nebude posuzovat pouze Litvu, jejíž konvergenční program již byl předmětem hodnocení v souvislosti s její žádostí o vstup do eurozóny

Eurozóna a plnění podmínek Paktu stability a růstu

Přísnost při posuzování plnění maastrichtských kritérií ze strany států stojících mimo eurozónu bývá přitom posuzována kriticky s ohledem na přetrvávající problémy velkých států eurozóny s plněním Paktu růstu a stability, zejména v kritériu rovnováhy veřejných financí. Kandidátka na příští francouzskou prezidentku, socialistka S. Royalová, se vyslovila v říjnu dokonce pro to, aby byl Pakt znovu reformován, což by umožnilo opět volnější plnění některých kritérií stability společné měny, zejména kritéria týkajícího se povolené míry deficitu rozpočtu a veřejných financí. Tuto vizi odmítl při svém říjnovém vystoupení na půdě EcoFin lucemburský premiér Juncker. Přesto však on i komisař pro ekonomické a monetární otázky Almunia pozitivně hodnotili dosavadní praktické dopady reformy Paktu růstu a stability. Změkčení kritérií totiž způsobilo, že řada států, které by se dostaly do vážných problémů, jsou nyní posuzovány mírněji, i když údajně hrozba postavení jejich ekonomické politiky pod kuratelu Komise je přinutila k mnohem větší disciplinovanosti (viz případ Německa).

Problémy s plněním maastrichtského kritéria týkajícího se maximální povolené míry rozpočtového deficitu ve výši 3% HDP států mají dále dlouhodobě Francie, Řecko a především Itálie.

2.2 FINANCOVÁNÍ EU

Rozpočet 2007

Během první poloviny října probíhala v rámci Rozpočtového výboru EP finalizace přípravy rozpočtu pro rok 2007. 12. října výbor přijal zprávu zpravodaje Jamese Ellese (EPP-ED), která se věnovala rozpočtu Komise, a zprávu Louise Grecha (PES), věnovanou rozpočtu dalších institucí.

Rozpočet Komise je tradičně nejobjemnější částí rozpočtového návrhu, protože Komise je de facto administrátorem stěžejních politik prvního pilíře, tedy především celé oblasti vnitřního trhu, je tedy administrátorem podstatné části rozpočtu EU.

Výsledek jednání Rozpočtového výboru

EP jako tradičně podle očekávání ve svých pozměňovacích návrzích vrátil některá úsporná opatření, provedená Radou, zpět a potvrdil tak některé položky, které navrhovala v původní verzi návrhu rozpočtu Komise. Obnovil především v téměř původní výši výdaje na administrativu, které se Rada pokusila seškrtnat, a přesunul některé položky v Nadpisu 4 (EU jako globální aktér), jde hlavně o navýšení prostředků pro pomoc obyvatelům Palestiny a územím na východ od řeky Jordán a prostředků pro strukturální pomoc při obnově Afghánistánu. Jedná se ve směr o částky ve výši desítek milionů euro, v případě Afghánistánu se jedná o částku 100 mil. €, a to na úkor celkových výdajů na oblast společné zahraniční a bezpečnostní politiky. Výbor přitom potvrdil některá navýšení, která naopak navrhovala již Rada (Nadpis 1 týkající se Lisabonské agendy, především v dílčí oblasti podpory výstavby transevropských sítí, a strukturálních fondů).

Dle rozpočtového výboru EP by tedy celkový výdajový strop rozpočtu pro rok 2007 měl dosáhnout 1,04% GNI EU a ve výsledku dosáhnout celkové částky 121,6 mil. €.

Rozpočtový výbor zveřejnil také seznam tzv. pilotních projektů, které jsou určeny pro jednorázové akce, nepokryté rozpočtem komunitárních programů, např. spolupráce v oblasti vědy a výzkumu s Čínou a Indií, ale i projekt antiteroristické databáze a dokonce poněkud absurdní projekt Euroglobu, což má být zárodek jakési diskusní arény sloužící k veřejným debatám o EU a k její propagaci.

Plénum bude o rozpočtu pro rok 2007 hlasovat 26. října.

2.3 JUSTICE A VNITRO

Schengenský informační systém

V souvislosti s pozicí ČR v EU zřejmě největší pozornost v období září a října 2006 vzbudila otázka možného odkladu rozšíření schengenského informačního systému, který by měl v podobě systému SIS II zahrnovat i všechny nové členské státy.

Politické pozadí

Jednalo se o téma, které vzbudilo značný rozruch na politické scéně nejen v ČR, ale i v některých dalších nových členských státech, jednotný protestní postup vůči verdiktu Komise odložit z technických důvodů zavedení systému SIS II původně plánované na rok 2007 se rozhodla zaujmout prakticky celá Visegrádská skupina. V Bruselu zaznívaly poměrně hlasité protesty zástupců především ČR a Polska.

System SIS II tvořil vedle problematiky zvládnutí imigračních vln ze strany některých členských zemí EU (nejnověji španělské Kanárské ostrovy) i hlavní téma říjnové schůzky Rady ministrů pro otázky justice a vnitra, která se pod finským vedením odehrála 5.-6. října.

Legislativní pozadí

5. října výbor EP pro občanské svobody indikoval, že by rád dosáhl konsensu s Radou již během prvního čtení návrhů týkajících se převážně technických norem umožňujících rozšíření schengenského systému. Ve dvou případech se bude dle stávajících regulí primárního práva ošetřujících oblast justice a vnitra hlasovat pomocí spolurozhodovací procedury, v jednom případě má EP pouze konzultační pravomoc. Součástí technických opatření, která se týkají zavedení systému SIS II, je především vyjasnění podmínek toho, které instituce či autority budou mít přístup do informačních databází systému a jaká data mají být v jeho rámci shromažďována.

Mnohovrstevnatost problematiky

Je tedy třeba říci, že pokud Komise argumentuje vůči poněkud nervózní atmosféře v zemích stojících nyní mimo schengenský systém, které do značné míry podráždilo prohlášení Komise o tom, že zavedení systému SIS II je technicky náročná záležitost, která vyžaduje splnění řady podmínek nezahrnutých v podmínkách fungování současného systému ochrany vnějších hranic EU SIS I, je tato argumentace do určité míry pravdivá.

Výbor EP pro občanské svobody přitom opatřil legislativní balík doprovázející podmínky zprovoznění systému SIS II více než 200 pozměňo-

vacími návrhy, možný odklad zavedení systému tedy souvisí i s prodlevami v rozhodovacím řízení, i když současná atmosféra nutí instituce EU, zejména EP, který je pod určitým tlakem Rady, v níž zasedají ministři dotčených členských států, k rychlejšímu postupu. EP obhajuje množství pozměňovacích návrhů, kterými projednanou legislativu opatřil, snahou maximálně zabezpečit ochranu dat v rámci databázového systému a také snahou do určité míry posílit vlastní kontrolní pravomoci vůči jeho fungování.

Ač se v souvislosti se zavedením systému SIS II hovoří především o nejvíce viditelných doprovodných složkách jeho fungování (odstranění kontrol na vnitřních hranicích EU apod.), ve skutečnosti se jedná o poměrně složitý a citlivý problém shromažďování dat a osobních údajů na nadnárodní úrovni, který se střetává s kritikou namířenou vůči schopnosti nových potenciálních členů „schengenu“ zajistit jejich adekvátní zabezpečení. Svoji roli sehrává i otázka úlohy centrální agentury mající spravovat systém SIS II a její rozpočtové krytí.

Od nových členů přitom systém SIS II vyžaduje, aby na úrovni každého členského státu existovala řídicí agentura, která bude spravovat databázi údajů systému na národní úrovni a bude přímo komunikovat s řídicí agenturou na úrovni nadnárodní, podřízenou Evropskému dozorčímu úřadu pro ochranu dat.

Půjde tedy i o byrokraticky náročný systém, přičemž v pozadí úvah nadnárodních složek o možném odkladu zavedení systému jsou i nepřilíš nahlas vyslovované obavy o to, jak budou agentury pro shromažďování citlivých údajů na úrovni jednotlivých států fungovat, jak budou zajištěny technicky a personálně. Na druhé straně rozhodovací instituce EU, Rada a příslušný výbor EP, poměrně dlouho nemohly dospět k rozhodnutí, jak systém zastřešit na nadnárodní úrovni, EP požadoval zejména posílení úlohy dozorčího úřadu pro ochranu osobních dat.

Problematika zavedení systému SIS II je tedy poměrně mnohohrstevnatá, zástupci některých členských států v Radě ministrů (Portugalsko) proto během říjnové schůzky navrhli, aby se EU zabývala možností vstupu nových členských států pouze do stávajícího systému SIS I, bez čekání na zprovoznění jeho nové generace v podobě systému SIS II. Tato myšlenka není příliš populární u Komise, která poukazuje na to, že pro zajištění nových vnějších hranic EU s Ruskem či Ukrajinou může být systém SIS I nedostačující, přesto je výsledkem jednání říjnové Rady pro justici a vnitra příslib, že se instituce EU budou touto možností zabývat.

Současný systém SIS I má 15 členů, výjimku z účasti na něm stále uplatňují z členských států Velká Británie a Dánsko, naopak členem „schengenu“ jsou dva nečlenské státy EU, Norsko a Island. O zavedení nové generace tohoto systému, který funguje na principu shromažďování (nyní již i ochrany) dat a jakéhosi „včasného varování“ členských států, který umožňuje volný pohyb osob na vnitřních hranicích systému, bylo rozhodnuto v roce 2002. Je třeba říci, že rozhodnutí nemotivovala pouze vidina možného rozšíření systému na nové členy, potenciálně i z řad nových členů EU z někdejšího postkomunistického bloku, ale i snaha modernizovat stávající systém a přizpůsobit jej nové realitě (boj s terorismem, efektivnější boj s organizovaným zločinem, lepší zajištění ochrany dat apod.).

Hodnocení

Téma „schengenu“ představuje na jedné straně otázku z politického hlediska poměrně snadno interpretovanou a interpretovatelnou zjednodušujícím způsobem (otázka dvojí kategorie členství apod.), na druhé straně jde o problém, jehož řešení je podmíněno poměrně vysokou (nejen) technickou náročností. V pozadí je přitom problém, který do určité míry stojí za řadou nevýhodných přechodných období a podmínek rozšíření v roce 2004: heterogenita a velikost skupiny nově přichozích států. ČR, která je nyní „vnitrozemským“ státem Unie a přijetí do schengenského systému by tedy pro ni znamenalo především „populární“ odstranění hraničních kontrol, do značné míry čelí technickým důsledkům faktu, že vstoupila do EU se státy, jejichž situace je i po této stránce odlišná.

Vízová povinnost nových členských států EU vůči USA

Komise se v říjnu zabývala otázkou vízové reciprocity některých členských zemí ve vztahu s třetími státy.

Reagovala tak především na skutečnost, že USA stále udržují vízový styk se všemi novými členskými státy se zajímavou výjimkou Slovinska a nerozhodly se tuto skutečnost, navzdory jednáním zástupců Komise a americké administrativy, která se na úrovni justice a vnitra věnovala právě otázce trvajících vízové povinnosti, změnit.

Reakce Komise

Komise se rozhodla citlivou situaci řešit „kompromisně“, i když poněkud bezzubě: ve zprávě, kterou vydala k tomuto problému 3. října pohrozila, že by jako odvetný krok mohla být zavedena vízová povinnost vůči americkým diplomatům, tedy držitelům diplomatického pasu.

Možnost zavedení reciproční vízové povinnosti vůči běžným občanům USA by nepředstavovala realizovatelný krok, k tomuto recipročnímu kroku se konec konců nechystají ani jednotlivé členské státy, které čelí vízové povinnosti při cestách svých občanů do USA.

Legislativní a politické pozadí

Na druhé straně je vízová povinnost určitou kartou v transatlantických jednáních, která se zabývá vzájemnou výměnou citlivých osobních dat a spolupráce justičních a policejních orgánů mezi EU a USA v souvislosti s bojem proti terorismu a organizovanému zločinu.

USA v těchto jednáních probíhajících v rámci transatlantického dialogu požadují po EU efektivnější spolupráci při vzájemné výměně dat a tlačí v tomto smyslu i na legislativní proces, v jehož rámci jsou na poli justice a vnitra projednávány nezájímavé kontroverzní a citlivé normy (sběr a shromažďování telekomunikačních dat apod.), jejichž odpůrci poukazují na možné narušení občanských a lidských práv. V EU na druhé straně (např. na poli EP) zaznívají hlasy, že by USA měly požadují-li po EU efektivnější spolupráci v oblasti justice a vnitra, „na oplátku“ vstřícněji reagovat v otázce trvající vízové povinnosti občanů některých členských států, otázkou však je, zda EU dovede této „karty“ patřičně využít.

Výsledky transatlantického dialogu prozatím od publikace první zprávy týkající se vízové reciprocity v lednu 2006 v této otázce výrazný postup nepřinesly, navzdory tomu, že od té doby proběhlo mezi USA a EU několik kol jednání, včetně vídeňského summitu EU-USA, který se odehrál za rakouského předsednictví v červnu 2006.

Vízové reciprocity pro občany EU se podařilo „na jiných frontách“ dosáhnout skrze diplomatické úsilí Komise s Uruguayí, Kostarikou a Paraguayí, úspěšně pokračují i jednání s Brazílií. Prozatím stále není dosaženo plné vízové reciprocity s Kanadou a Austrálií, i když Kanada již zrušila vízovou povinnost pro občany Estonska.

2.4 PRIORITY NĚMECKÉHO PŘEDSEDNICTVÍ

Ještě před říjnovým setkáním německé vlády v Berlíně, které vzhledem k debatování priorit následujícího předsednictví navštívil i předseda komise Barroso, se německá kancléřka Merkelová rozhodla na internetových stránkách svého úřadu již počátkem října formou jakéhosi „videoposelství“ k občanům zveřejnit připravované priority pro předsednictví Německa v EU v první polovině roku 2007.

Německo a „budoucnost EU“

Německo se chystá využít především padesátiletého výročí podpisu Římských smluv a chce iniciovat podpis meziinstitucionálního dokumentu (Komise, Evropská rada, EP), který by se věnoval otázce budoucnosti EU, včetně institucionálních reforem.

Mělo by se jednat o politickou dohodu, tedy nikoli právně závazný dokument, je však zřejmé, že chce Německo tímto způsobem odblokovat situaci, která se vytvořila okolo euroústavy a již dominují diskuse o tom, zda dokument zcela opustit, sepsat nový, anebo postavit revizi ústavního práva na některých prvcích obsažených v původním dokumentu. Německá kancléřka přitom dává najevo, že by její země ráda hrála během svého předsednictví vůdčí úlohu v této debatě, přičemž se přiklání k zachování některých principů stávajícího dokumentu.

Dalším tématem je rozšiřování, Merkelová se přitom ztotožňuje s názorem, že EU má definovat své hranice.

Přiklání se tedy do určité míry ke konceptu „absorpční kapacity“ jako dalšího možného kritéria rozšiřování a do značné míry souhlasí se zářijovým prohlášením předsedy komise Barrosa, doprovázejícím závěrečnou zprávu Komise doporučující přijetí Bulharska a Rumunska za nové členy 1. ledna 2007, že dalšímu rozšiřování by měla předcházet institucionální reforma. V otázce Turecka, kde debatu o pokračování dialogu o členství mezi EU a Tureckem rozvířila na podzim iniciativa francouzského parlamentu (viz níže), dává najevo rezervovanější postoj a poněkud neurčitě ve svém „projevu k občanům“ zdůraznila, že EU má zůstat pro Turecko „otevřená“. Jisté však je, že otázka přijetí Turecka za členskou zemi nebude představovat otázku řešenou bezprostředně německým předsednictvím, Merkelová si tedy toto do značné míry diplomatické prohlášení mohla dovolit.

Prakticko-politické priority

Pokud jde o otázku prakticko-politických priorit, Merkelová dala najevo, že Německo budou v předsednickém křesle zajímat ekonomické otázky, oblast výzkumu a inovací a snaha snížit byrokratickou zátěž v EU, tedy zřejmě podpořovat iniciativy komisaře Verheugena po heslem efektivnější a lepší regulace. V oblasti vnitřního trhu a justice a vnitra se chce Merkelová věnovat otázkám ochrany duševního vlastnictví, v otázkách vnějších vztahů EU pak především jednáním o liberalizaci světového obchodu v rámci dokončování kola v Dauhá.

K ekonomickým prioritám Německa lze přitom podotknout, že se německá ekonomika potýká

s potížemi při plnění kritérií Paktu růstu a stability (především rovnováha veřejných financí a rozpočtová politika minulých vlád). Z tohoto důvodu jí bylo již v roce 2005 vysláno varování Komise, avšak vzhledem k tomu, že vláda Merkelové nastoupila potřebné reformy v této oblasti, nemusí Německo prozatím čelit hrozbě, že by jeho ekonomická politika byla postavena pod dohled Komise z důvodů neplnění podmínek Paktu.

2.5 ROZŠIŘOVÁNÍ EU

Bulharsko a Rumunsko

26. září vydala Komise dlouho očekávanou hodnotící zprávu týkající se vstupu Bulharska a Rumunska do EU 1. ledna 2007. 30. září pak byla zveřejněna jména kandidátů na oba budoucí komisaře, kterým předseda Barroso má přidělit portfolia.

Kolegium komisařů tedy bude mít 27 členů a zasedne v něm pravděpodobně nový komisař (či komisařka, Barroso již dal najevo, že alespoň jedním z nových členů by měla být žena a prozatím oba státy hovoří o nominaci ženské kandidátky, i když Rumunsko má „ve hře“ i muže) pro oblast zdraví či ochrany spotřebitele (pravděpodobná dělba tohoto portfolia), případně pro oblast rozvoje či humanitární pomoci. Hovořilo se i o případné dělbě portfolia justice a vnitra, což by bylo poněkud „pikantní“, vzhledem k tomu, že oba státy vykazovaly zejména v této oblasti při hodnocení Komise největší rezervy. Nové komisaře musí schválit EP, a to v lednu 2007.

Legislativní pozadí

Zpráva s konečným verdiktem o vstupu Rumunska a Bulharska k 1. lednu 2007 (či o rok později) měla původně být publikována již na jaře 2006, Komise však její publikaci odložila a poskytla oběma kandidátským zemím určitý „čas navíc“. Během letních měsíců pak obě země střídavě navštěvovali komisař pro rozšíření O.Rehn a komisař pro záležitosti justice a vnitra F.Frattini, který měl kvůli nedostatečnému praktickému odrazu implementace *acquis* (zejména v oblasti naplňování principů právního státu, nezávislého soudnictví, boje s korupcí, stavu veřejné správy apod.) proti vstupu obou zemí největší námitky.

Ačkoliv během dvou měsíců nebylo možno dosáhnout požadovaných změn, zpráva Komise konstatovala, že vzhledem k vyvinutému úsilí a zahájení potřebných reforem v oblasti justice a veřejné správy, doporučuje vstup obou zemí k 1. lednu 2007.

Je však třeba zdůraznit, že ve všech zemích EU-15 ještě neproběhla ratifikace přístupových smluv, i když nejproblematictější článek, Francie, již deklarovala, že nebude vyhlašovat v souvislosti s plánovaným rozšířením referendum.

Podmínky vstupu Bulharska a Rumunska

Bulharsko i Rumunsko čelí v oblasti společné zemědělské politiky podobným přechodným obdobím na výplatu přímých plateb, jaká byla aplikována vůči novým členským státům přistoupivším v květnu 2004. Podobné je i přechodné období na volný pohyb pracovních sil, i se stejným fázováním (2+3+2) a se stejnými podmínkami přechodu mezi jednotlivými fázemi (po uplynutí prvních dvou let stačí deklarace ze strany daného státu, zda hodlá, či nehodlá přechodné období prodloužit, po dalších 3 letech je již nezbytné analyticky věrohodně a komplexně doložit u Komise přetrvávající makroekonomické obtíže a přímé ohrožení pracovního trhu). Přísnější je poněkud dohled nad implementací *acquis* a konvergencí v oblasti legislativy i ekonomických ukazatelů ze strany Komise. Rumunsko i Bulharsko přesto deklarovaly odhodlání stát se členskými státy EU, jejich vládnoucí politické reprezentace do značné míry spojily svůj osud s otázkou vstupu a lze proto říci, že závěrečný verdikt Komise byl do určité míry i rozhodnutím politickým.

Postoj EU k dalšímu rozšiřování

Následující vyjádření předsedy Komise Barrosa však naznačovalo, že éra těchto „politických“ rozhodnutí ve prospěch rozšiřování zřejmě končí. V projevu následujícím po zveřejnění hodnotící zprávy *de facto* podmínil další rozšiřování institucionální reformou, čímž odkazuje budoucnost dalších plánů na rozšiřování EU (plánované zřejmě směrem na západní Balkán) nejdříve k německému předsednictví, které hodlá využít výročí podpisu Římských smluv v roce 2007 k předložení návrhu zásadního dokumentu řešícího některé otázky budoucnosti EU, ale spíše až k roku 2009, kam bylo prodlouženo „období reflexe“ nad osudem euroústavy a institucionální reformy.

Navíc se zdá, že koncept „absorpční kapacity“, tedy schopnosti (a ochoty) nikoli kandidátské země převzít masu *acquis communautaire*, ale stávající EU absorbovat nového člena, žije v EU vlastním životem. Ačkoliv se prozatím nepodařilo zařadit „absorpční kapacitu“ mezi seriózní kritéria rozšíření, po bok kritériím kodaňským, stále více je tento koncept i na oficiální úrovni používán a představitelé EU (naposledy např. německá kancléřka Merkelová, tedy předsedkyně vlády budoucí předsednické

země) hovoří o potřebě definovat geografické hranice Unie.

Turecko

Otázka Turecka, které je kandidátskou zemí ES/EU už od 60. let 20. století, se opět několikrát během září a října ocitla v centru pozornosti nejen institucí EU, ale také některých členských států.

Kyperský problém

Finské předsednictví v rámci své diplomatické iniciativy zveřejnilo návrh na řešení kyperského problému. EU přitom zaujala takový postoj, že pokud Ankara do konce roku 2006 neuzná status jižního Kypru, dojde k částečnému pozastavení přístupových negociací. Představitelé severního Kypru přitom hodnotí prozatím finský návrh poměrně negativně a poukazují na to, že neřeší otázku trvajících obchodní izolace severního Kypru, kterou kyperský stát de facto uplatňuje.

Iniciativa francouzského parlamentu v otázce arménské genocidy

Ještě více pozornosti přitom v říjnu vzbudila iniciativa francouzského parlamentu, který projednával zákon, podle něhož má být na území Francie trestným činem popírání arménské genocidy, k níž došlo na území Turecka během první světové války. Za popírání arménské genocidy má ve Francii hrozit až pětiletý trest odnětí svobody. Turecko přitom násilí, které se odehrálo na arménském obyvatelstvu v době, kdy bylo turecké území pod vládou Osmanské říše, za genocidu nepovažuje, i když tyto události za čin genocidia uznává řada evropských států. ČR mezi nimi není. EP a další instituce vyjádřily vůči iniciativě francouzského parlamentu rezervovaný postoj.

Komise připravuje zveřejnění hodnotící zprávy týkající se připravenosti Turecka jako kandidátské země na listopad 2006.

2.6 VOLNÝ POHYB PRACOVNÍCH SIL

Nizozemsko 14. září oznámilo, že s platností od 17. září otevře svůj pracovní trh v šestnácti vymezených sektorech zájemcům z nově přistoupivších zemí střední a východní Evropy (EU-8). Zařadilo se tak mezi státy, které postupně omezují restriktivní opatření uplatňovaná na volný pohyb pracovních sil po rozšíření EU v roce 2004 z důvodu jejich ekonomické neopodstatněnosti (viz předcházející monitoringy).

Nizozemsko otevřelo svůj trh práce v těch oblastech, kde mu chybí kvalifikovaní pracovníci a/nebo v nich

existuje výrazný podíl nelegálních pracovníků. Konkrétně jde např. o dřevařský průmysl, hutnictví, pekařství, zpracování masa, velkoobchod (obecně), hoteliérství, psychologické a sociální služby, strojírenství či telekomunikace.

Postup bude následující: zaměstnavatelé v Nizozemsku už nebudou nuceni obsazovat volná pracovní místa ve zmíněných sektorech prioritně Nizozemci a pracovní povolení budou pracovníkům ze střední a východní Evropy poskytována ve zkrácené lhůtě dvou týdnů (nyní zpravidla deset týdnů). S úplným zrušením restrikcí se počítá od roku 2007.

V souvislosti s nizozemským postupem stojí za zmínku předvolební debata v Rakousku o snaze lidovců povolit přístup na rakouský trh práce pro zdravotní sestry z EU-8.

V rámci celé EU-25 nicméně existují i opačné tendence, a to vůči Rumunsku a Bulharsku, zemím, o něž se má EU rozšířit v příštím roce. Nejen v tzv. starých, ale i v nových zemích panuje obava z přílivu levné pracovní síly z těchto států, přičemž společným jmenovatelem uvedených obav je politická argumentace nepodložená ekonomickými analýzami.

Z toho plyne fakt, že konkrétní data, hovořící o opaku – tedy o relativně malém zájmu Bulharů a Rumunů o práci v zahraničí – nejsou v debatě vůbec zmiňována. Do zvlášť paradoxní situace se dostávají především členské země přijaté v roce 2004, které se v případě Bulharska a Rumunska stavějí na stranu států, které vůči nim samotným restriktive uplatňují a po nichž žádají jejich zrušení. Příklad Bulharska přitom ukazuje, že vážný zájem o práci v zahraničí (na základě výzkumu BSS Gallup International) má jen relativně malý počet Bulharů (46 tis.), přičemž mezi preferované destinace patří v drtivé většině Německo a Španělsko. (Z uvedeného počtu by na 36 tis. pracovníků zamířilo do zahraničí na více než jeden rok.)

Je jasné, že tato data prezentují jen výsek z reality, stále však spíše platí argument, že obavy členů EU z nově příchozích pracovníků jsou přehnané. Prozatím se to ukázalo v případě všech dosavadních rozšíření ES/EU, což potvrdil i ředitel organizace ECAS, která se otázkou naplňování volného pohybu osob v EU dlouhodobě zabývá.

Další rovinnou celé problematiky představuje fakt, že země střední a východní Evropy se začínají ve stále větší míře potýkat s fenoménem odlivu mozků (brain drain), což v českém případě potvrdila i konkrétní studie Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí a zpráva Světové banky. I v tomto směru by tedy měl být postup vůči Bulharsku a Rumunsku spíše opačný, resp. uvážlivější.

Příklad lze nalézt na Slovensku, které deklarovalo, že přistoupení Bulharska a Rumunska k EU pro něj nepřestavuje z hlediska volného pohybu osob problém. Podle jeho předpokladů bude schopno přilákat kvalifikované pracovníky, přičemž lidé s nižší kvalifikací patrně budou volit spíše destinace v západní Evropě, kde jsou ostatně i výrazně vyšší platy a zpravidla i nižší nezaměstnanost než na Slovensku.

2.7 ZEMĚDĚLSTVÍ

Diskuse o hlubší reformě SZP

V říjnu 2006 se odehrála v rámci schůzky Rady ministrů zemědělství se zástupci Komise, především komisařkou pro zemědělství Boelovou, zajímavá debata o možných parametrech hlubší reformy společné zemědělské politiky. Diskutovalo se přitom vedle již dlouhodobě akcentovaných témat (nutnost větší transparency, včetně povinného zveřejňování seznamů těch, kdo pobírají prostředky ze strukturálních fondů) i o poměrně „revolučních“ návrzích, které by se mohly dotýkat samotné podstaty dosud fungující regulace v rámci SZP.

Finský ministr zemědělství předsedající momentálně Radě ministrů přitom podotkl, že navzdory reformám v roce 1992, Agendě 2000 a dosud poslední změně z roku 2003, která zvedla systém jednotné platby na farmu SPS (v ČR má platit od roku 2009), je systém dotací svázaných s podporou produkce stále neúměrně složitý. Poukazoval přitom na setrvalou existenci asi 21 odlišných tržních řádů pro některé důležité komodity (mléko, bramborový škrob, maso apod.) a na skutečnost, že navzdory částečnému přechodu na systém SPS, který již prodělala většina odvětví (částečně i včetně velmi kontroverzního cukru), stále přetrvávají složité systémy dotačních plateb specifické pro danou komoditu (např. jateční prémie u skotu). Někteří zemědělští experti se proto vyslovují ve prospěch zavedení jednotného tržního řádu pro všechny komodity, což je ovšem zřejmě nerealizovatelná idea. Členské státy vždy budou zdůrazňovat určité komodity (např. již zmiňovaný cukr), v jejichž případě budou vyžadovat zvláštní tržní režim. Jinou takovou komoditou je např. víno a vinná réva.

Odstranění produkčních kvót?

Smysluplnějším návrhem by mohla být myšlenka, která zazněla i z úst komisařky Boelové: možné zrušení přetrvávajících množstevních kvót na produkci některých komodit, jako je např. mléko.

Množstevní kvóty jsou pozůstatkem snahy o regulaci zemědělské produkce v ES v době, kdy podpora pomocí intervenčních a garantovaných cen vedla k neúměrnému nárůstu nadprodukce, neúnosným rozpočtovým výdajům a ekologickým rizikům. V 80. letech byla tak zavedena první kvóta na mléko, která dodnes platí (pro ČR její výše vyplývá z Přístupové smlouvy).

ČR a mléčné kvóty

Mléčné kvóty dodnes způsobují potíže producentům, protože kvóta je dělena na kvótu na výrobu mléka pro přímý prodej (zde je třeba dodržet určité produkční parametry, především referenční obsah tuku v mléce, který také stanovuje pro ČR Přístupová smlouva), a kvótu na dodávky (převážně mléko dodávané výrobcům mléčných produktů, mlékárnám a určené na další zpracování, které samozřejmě musí splňovat hygienické a veterinární požadavky, nemusí již však splňovat referenční parametry ohledně minimálního obsahu tuku).

Pro nové členské státy byly obecně podhodnoceny kvóty pro mléko na dodávky a mírně nadhodnoceny kvóty pro mléko na přímý prodej (vzhledem k nákladům této produkce). Výsledkem je skutečnost, že ČR spolu s Polskem náležela na podzim 2006 mezi členské státy, kterým byla vyměřena pokuta za překročení kvóty na výrobu mléka na dodávky, zatímco povolené kvóty na výrobu mléka pro přímý prodej ČR za referenční období ani nedosáhla.

Situaci špatného a nevýhodného nastavení kvót pro nové členské státy, kterou si uvědomuje i Komise, částečně řeší změna nařízení o kvótách na mléko přijatá Radou a po konzultaci EP v září. Zvyšuje totiž novým členským státům včetně ČR kvótu na výrobu mléka na dodávky, na úkor kvóty pro přímý prodej. Ze své podstaty však jde de facto pouze o pokus prostřednictvím jiné regulace napravovat nedostatky regulace předchozí. V případě úplného zrušení systému výrobních kvót by tato „reregulace“ nebyla již potřeba. Opět však lze konstatovat, že se s největší pravděpodobností navzdory snaze vycházející i od Komise, nepodaří úplné zrušení výrobních kvót prosadit (viz opět „citlivé“ sektory typu cukr, kde kvóty byly jedním z nejspornějších bodů a v důsledku jejich plošného zkrácení o téměř třetinu již nyní pocítuje ČR situaci, kdy je postupně likvidována výroba cukru a ČR se stává dovozcem).

Hodnocení

Zrušení výrobních kvót by bylo velmi logickým krokem v situaci, kdy většina zemědělských podpor realizovaná formou přímých plateb již není v současnosti svázaná s produkcí, ale spíše s dodržováním

přísných legislativních norem souvisejících s ochranou životního prostředí a zdraví zvířat (cross-compliance). Přesto by v některých sektorech zřejmě šlo z pohledu tradičních velkých a kvótami chráněných výrobců určitých komodit o nepřijatelně radikální zásah do stávajícího systému regulace SZP. Zrušení kvót, které de facto znamená produkční liberalizaci daného odvětví, by mohlo být prosazeno pouze u některých komodit, nepovažovaných již v současné době za „strategické“, např. právě mléko. I zde by se však zřejmě jednalo o otázku delšího času a tvrdých jednání členských států, zemědělské lobby a Komise.

Problematika GMO

Evropská Komise poněkud přitvrdila ve svém postoji ke státům, které se brání využívání geneticky modifikovaných plodin a v tomto směru pomalu implementují i příslušnou legislativu, která upravuje využívání a obchodování s těmito plodinami a výrobky z těchto plodin.

Legislativní a politické pozadí

Prozatím je v pravomoci členských států rozhodnout, zda bude zákonem povoleno a eventuálně podporováno pěstování GM plodin, Komise nemá v této oblasti pravomoci. Státy mohou i nadále uplatňovat národní zákazy (např. Rakousko, Francie, Německo, Lucembursko, Řecko), které je možno zrušit jen rozhodnutím expertních komisí na národní úrovni, případně Rady ministrů, Komise nemůže v této věci zasahovat. Může však postupovat vůči členským státům pomocí žalob na nedostatečnou implementaci legislativy, která se týká přístupu na trh GM plodin v rámci EU a pravidel jejich pohybu na společném trhu. V současnosti otázku GM plodin na společném trhu se zemědělskými výrobky EU upravují především Nařízení z r. 2003 upravující pravidla obchodování s GM produkty (např. podmínky autorizace), Nařízení o pohybu GM produktů mezi členskými státy a exportu do třetích zemí a Nařízení o povinném označování GM produktů.

V říjnu se rozhodla Komise zmíněný tvrdší postup uplatnit vůči Polsku a ještě předtím zahájila řízení proti Rakousku.

Sama EU totiž čelí především na půdě WTO sporům s USA kvůli omezení dovozu rýže kontaminované údajně GMO, podobný problém nastává i ve vzájemných vztazích s Čínou. Politika uplatňovaná Komisí v posledních měsících vůči Rakousku a Polsku jako jedněm z největších odpůrců podpory GM plodin tedy nasvědčuje tomu, že se Komise snaží využít všech dostupných nástrojů, aby přiměla

státy uplatňující tento postoj k jeho modifikaci. ČR na rozdíl od těchto států náleží k zemím, kde je pěstování GM kukuřice, prozatím jediné povolené GM plodiny v EU, relativně podporováno, a to v roce 2005 dokonce i prostřednictvím národní dotační politiky. Postoj Komise je však přesto v měřítku EU značně ambivalentní, zatímco tlak WTO ji nutí vyvíjet nátlak i na své členy, aby implementovaly patřičnou legislativu týkající se pohybu dovážených GM plodin a výrobků z nich na svých trzích, politika podpory pěstování vlastních GM plodin v rámci SZP je omezená.

Reforma trhu s vínem

Podle očekávání reforma trhu s vínem neopouští agendu institucí zabývajících se zemědělskou problematikou (Rada ministrů zemědělství, Zemědělský výbor EP, generální ředitelství Komise DG Zemědělství). Hlavním aktérem je v této otázce během podzimu Komise, která pod tlakem lobby a dalších partnerských i protivnických rozhodovacích institucí musí poněkud modifikovat původní plány.

Zajímavou proměnou, která vstoupila do možného projednávání a implementace reformy jsou totiž nadcházející prezidentské volby ve Francii v roce 2007, což jen svědčí o tom, jak významné postavení má tato země, která bude předsedat EU těsně před námi, nejen v rámci SZP, ale i celé EU. Komise se totiž rozhodla odložit prezentaci detailního legislativního návrhu změn v organizaci trhu s vínem kvůli jarním francouzským volbám až na květen 2007, stejně tak Zemědělský výbor EP potvrdil, že svoje stanovisko, které bude zřejmě v řadě bodů kritické, zveřejní až v lednu nadcházejícího roku.

Osud sporných bodů

K nejspornějším bodům navrhované reformy patřil program podpory vyklučování vinic, jehož cílem mělo být vyřazení z produkce 400 000 ha vinic v měřítku celé EU.

Tato skutečnost by se jako malého producenta neměla příliš dotknout ČR, fakt je však ten, že ČR jako přispěvatel do rozpočtu EU, včetně rozpočtu zemědělského, se bude tím pádem finančně podílet na poměrně velkoryse kompenzovaných vyklučovacích programech, které se jí samotné významnějším způsobem dotknout nemají.

Stejně tak má být zvýšena podpora pro vinaře, kteří se rozhodnou opustit tento výrobní sektor, a to až na 6000 euro za opuštěný hektar, což bude opět znamenat poměrně velké rozpočtové náklady.

Naopak do nákladů národních rozpočtů má být zřejmě z velké části převedena náhrada a financování krizové a nucené destilace na technický alkohol a biomasu, která pohlcovala v předchozích letech poměrně značné rozpočtové prostředky a sloužila k likvidaci přebytků.

Podobně je součástí návrhu navýšení prostředků pro rozvoj venkova v pěstitelských vinařských oblastech, které by také částečně kompenzovalo pro pěstitele omezování výroby a znamenalo by postupný převod tohoto systému i v oblasti vína na logiku podpory programů, které jsou v souladu s požadavky WTO (tzv. „zelená schránka“ dle dohody uzavírající v 90. letech Uruguayské

kolo GATT, která obsahuje dotace pro konverzi a restrukturalizaci výroby a její omezování, proti nim GATT/WTO nemá námitek a nepožaduje jejich snížení).

V současnosti jsou největšími příjemci finančních podpor na restrukturalizaci a konverzi vinic na jinou zemědělskou výrobu největší výrobci vína v EU (Španělsko, Francie, Itálie, Portugalsko, kde však stále každoročně vznikají značné přebytky vinné produkce, které se následně musejí nákladně likvidovat). Po rozšíření v roce 2004 je malým příjemcem financí na restrukturalizaci vinic i ČR (za rok 2006 se to u nás týkalo 634 ha vinic), spolu s Kypr, Slovinskem či Slovenskem.

III. PŘEHLED KLÍČOVÝCH HLASOVÁNÍ EP A HLASOVÁNÍ SKUPINY ODS V EP¹

Plenární zasedání ve dnech 25. – 28. září

Projednávaný návrh	Datum hlasování pléna	Výsledek hlasování						Poznámky
		Pro		Proti		Zdrželi se hlasování		
		Celkem	ODS v EP	Celkem	ODS v EP	Celkem	ODS v EP	
Ferberova zpráva týkající se udělení absolutoria za rok 2004 (oddíl I. Evropský parlament) (A6-0280/2006) – závěrečná rezoluce ke zprávě	26. září 2006	535	0	45	0	51	9	
Mannova zpráva týkající se vytvoření evropského rámce pro kvalifikace (A6-0248/2006) – závěrečná rezoluce ke zprávě	26. září 2006	535	9	18	0	10	0	
Demetriouova zpráva týkající se zohlednění odsuzujícího rozhodnutí mezi členskými státy Evropské unie při novém trestním řízení (A6-0268/2006) – závěrečná rezoluce ke zprávě	27. září 2006	543	0	41	0	67	9	
Rapkayova zpráva týkající se služeb obecného zájmu (A6-0275/2006) – závěrečná rezoluce ke zprávě	27. září 2006	491	8	128	0	31	0	1 posl. ODS nepřítomen
Eurlingsova zpráva týkající se pokroku Turecka ne cestě k přistoupení (A6-0269/2006) – závěrečná rezoluce ke zprávě	27. září 2006	429	0	71	9	125	0	

Plenární zasedání ve dnech 11. – 12. října

Projednávaný návrh	Datum hlasování pléna	Výsledek hlasování						Poznámky
		Pro		Proti		Zdrželi se hlasování		
		Celkem	ODS v EP	Celkem	ODS v EP	Celkem	ODS v EP	
Návrhy týkající se budoucích akcí v oblasti patentů (B6-0521/2006, B6-0522/2006) – závěrečná rezoluce	12. října 2006	135/154	0/0	350/329	9/9	129/136	0/0	

¹ Přehled obsahuje pouze ta hlasování, při nichž poslanci hlasovali na vyžádání po jménech.

IV. SLOVNÍČEK

Dohodovací řízení

Také smírčí řízení. Fáze spolurozhodovací procedury, kterou Rada a EP zahajují v případě, že při projednávání návrhu legislativy nedospěly ke vzájemné shodě. Dohodovacího řízení se účastní zástupci obou institucí. Jejich případný kompromis musí odsouhlasit Rada i EP.

Druhý pilíř

Agenda společné zahraniční a bezpečnostní politiky. Iniciátorem aktivit jsou vedle Komise i členské státy, Rada zpravidla rozhoduje jednomyslně, EP je konzultován.

Komitologie

Souborné označení pro výbory, jimiž si Rada udržuje kontrolu nad Komisí ve věci pravomocí, které na ni delegovala.

Komunitární preference

Jeden ze základních principů společné zemědělské politiky EU. Podle této zásady mají členské státy spotřebovat primárně zemědělskou produkci z EU.

Nařízení

Jeden ze dvou typů norem, které jsou v EU přijímány nejčastěji. Nařízení jsou přímo účinná a přímo použitelná a po svém přijetí se stávají součástí práva členských států EU.

První pilíř

Agenda jednotného trhu EU a aktivity (politiky), které na ni navazují. (Vše, co nespadá do druhého nebo třetího pilíře.) Komise má v prvním pilíři exkluzivní právo legislativní iniciativy, Rada rozhoduje kvalifikovanou většinou, EP spolurozhoduje.

Směrnice

Jeden ze dvou typů norem, které jsou v EU přijímány nejčastěji. Směrnice jsou zpravidla závazné jen co do výsledku a vyžadují přijetí národního prováděcího předpisu.

Spolurozhodování

Nejpoužívanější legislativní procedura v EU. Při spolurozhodování se na přijímání norem podílí rovným dílem Rada i EP.

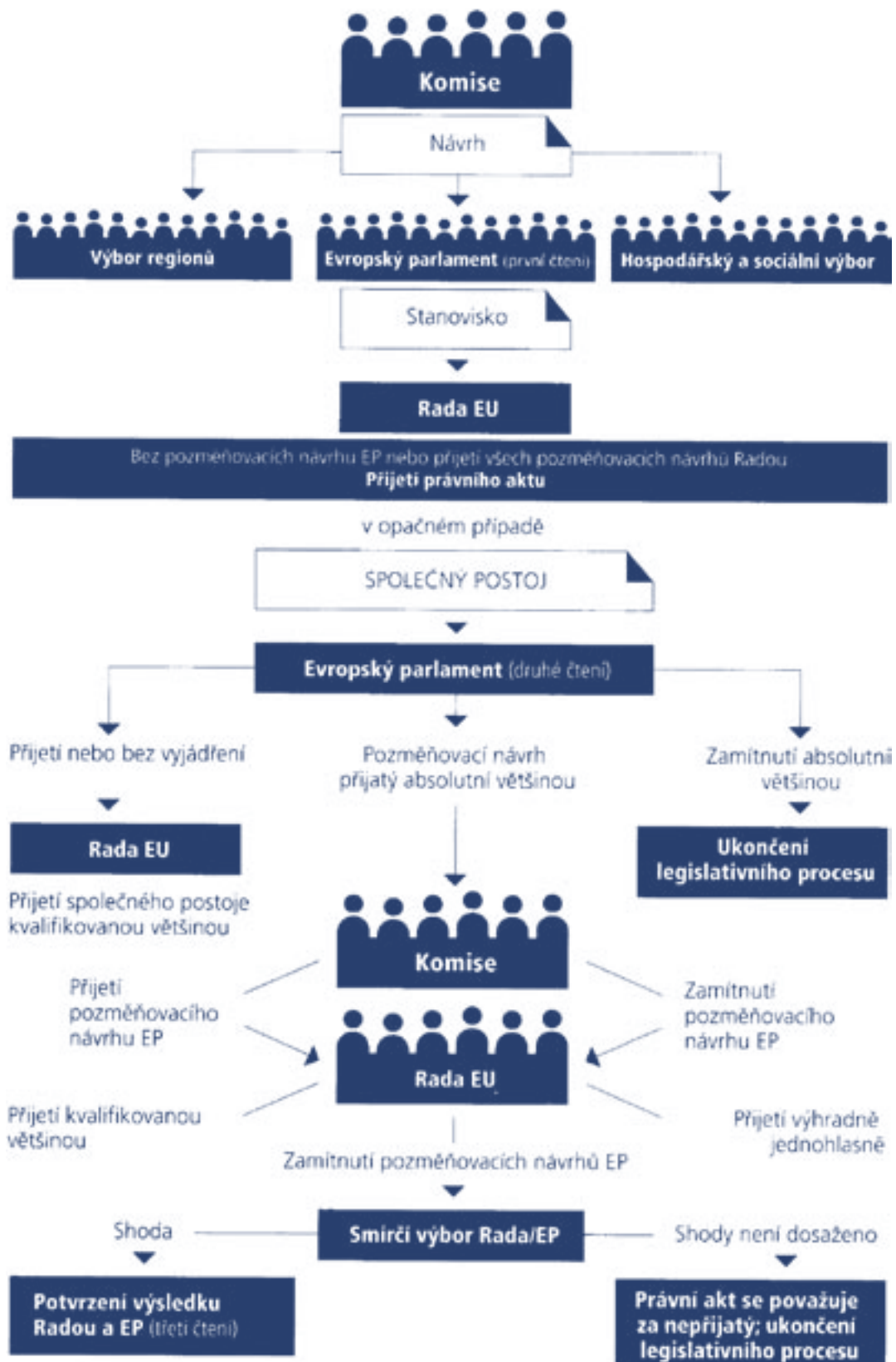
Subsidiarita

Jeden ze základních principů EU. Podle principu subsidiarity se mají nezbytná rozhodnutí a normy přijímat na té úrovni, která je pro to nejvhodnější.

Třetí pilíř

Agenda spolupráce v oblasti justice a vnitra. Iniciátorem aktivit jsou vedle Komise i členské státy, Rada zpravidla rozhoduje jednomyslně, EP je konzultován.

V. SCHÉMA SPOLUROZHODOVACÍ PROCEDURY

VI. PROJEVY HYNKA FAJMONA V EVROPSKÉM PARLAMENTU

Vysvětlení hlasování ke zprávě Hiltrud Breyer týkající se vyhlídek žen v mezinárodním obchodě

Vážený pane předsedo, dámy a pánové,

poslanci ODS z České republiky dnes svými hlasy odmítli podpořit zprávu Hiltrud Breyer o vyhlídkách žen v mezinárodním obchodě. Tato zpráva je levicovou feministickou agitací, která nemůže přinést nic dobrého.

Zcela odmítáme tezi o rovnosti pohlaví a všechny požadavky které z tohoto chybného přístupu k lidské společnosti vyplývají. My pohlížíme na lidi jako individuální občany s individuálními právy a svobodami garantovanými státy a nikoliv jako na kolektivní, pohlavím determinované skupiny s kolektivními právy.

Rovnost občanů před zákonem je ve všech státech EU již dávno realitou. Všechny ženy i muži mají ve státech EU svobodu a různým způsobem ji dle svého vlastního přesvědčení využívají, například i tak, že se ženy více věnují dětem než muži.

Požadavek rovnosti pohlaví je v přímém rozporu se svobodou. Proto v žádném případě nemůžeme podporovat zavádění kvót pro ženy v orgánech akciových společností, jak žádá předložená zpráva. Jsme rovněž, na rozdíl od autorky zprávy, přesvědčeni o tom, že liberalizace světového obchodu přináší mužům i ženám na celém světě nové příležitosti k uplatnění a větší prosperitu.

Z těchto důvodů jsme hlasovali proti zmíněné zprávě.

28. září